

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse muutmise seaduse eelnõu

SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) muutmise seaduse eelnõu väljatöötamise tingis vajadus võtta Eesti õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/52/EL¹, millega muudetakse direktiivi 2011/92/EL² teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (edaspidi ka *direktiiv 2014/52/EL*). Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta viidatakse edaspidi ka lühendiga *direktiiv 2011/92/EL*.

Keskkonnamõju hindamise (edaspidi *KMH*) põhiline ülesanne on anda tegevusloa andjale ehk otsustajale asjakohast teavet (kuidas kavandatav tegevus eeldatavalt keskkonda mõjutab) tegevusloa andmise või andmata jätmise otsuse tegemiseks.

Direktiivi 2014/52/EL eesmärk on keskkonna ja inimeste tervise kõrgetasemelise kaitse tagamine ühiste KMH miinimumnõuete kehtestamise kaudu. Selleks täpsustatakse direktiivi 2011/92/EL menetlusnõudeid ja eelhindamist, samuti laiendatakse KMH ulatust ja käsitusala ning suurendatakse otsuste põhjendamise kohustust.

Direktiivi 2014/52/EL ülevõtmine Eesti õigusesse ei too kaasa ulatuslikke muudatusi KeHJSis. KMH menetluse ülesehitust ega sisu ei muudeta põhimõtteliselt, vaid täpsustatakse juba olemasolevaid norme ja lisatakse uusi sätteid. Peamised muudatused on seotud eelkõige eelhinnangu andmise (st kavandatava tegevuse KMH algatamise vajalikkuse väljaselgitamise) ja KMH aruande ning erinevate otsuste (KMH aruande nõuetele vastavaks tunnistamine, tegevusloa andmine või andmata jätmine) sisu ja seoste täpsustamisega. Direktiivi ülevõtmise tähtaeg Euroopa Liidu (edaspidi ka *EL*) liikmesriikidele on 2017. aasta 16. mai.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

KeHJSi eelnõu ja seletuskirja koostasid Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse osakonna juhataja Kaupo Heinma (tel 626 2921, kaupo.heinma@envir.ee) ning peaspetsialistid Birgit Parmas (tel 626 2974, birgit.parmas@envir.ee) ja Rainer Persidski (tel 626 2973, rainer.persidski@envir.ee). Seaduseelnõu õigusekspertiisi tegi Keskkonnaministeeriumi õigusosakonna jurist Triin Nymann (tel 626 2927, triin.nymann@envir.ee), keeleteoimetaja oli õigusosakonna peaspetsialist Aili Sandre (tel 626 2953, aili.sandre@envir.ee).

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/52/EL, millega muudetakse direktiivi 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (ELT L 124, 25.4.2014, lk 1–18)

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (ELT L 26, 28.01.2012, lk 1–21)

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud ühegi teise menetluses oleva eelnõuga.

Eelnõu on tingitud direktiivi 2014/52/EL ülevõtmise vajadusest. Eelnõu ja direktiivi sätete vastavustabel on esitatud seletuskirja lisa 1.

Eelnõu ei ole seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

Seaduse eelnõu vastuvõtmiseks Riigikogus on vajalik poolthäälte enamus.

Eelnõu koostamist alustati juunis 2016 ning muudatusettepanekud on esitatud lähtuvalt KeHJS 2017. aasta 1. jaanuaril jõustuvast redaktsioonist (RT I, 10.11.2016, 5).

2. Seaduse eesmärk

KeHJSi muutmise seaduse eelnõu väljatöötamise tingis vajadus võtta Eesti õigusesse üle direktiiv 2014/52/EL, mis võeti vastu 2014. aastal. Liikmesriigid peavad direktiivi üle võtma kolme aasta jooksul (hiljemalt 16. maiks 2017).

Direktiiviga 2014/52/EL on ühtlustatud projektide KMH menetluse põhimõtteid ja kehtestatud miinimumnõudeid hinnatava projekti tüübi, arendaja peamiste kohustuste, hindamise sisu ning pädevate asutuste ja üldsuse osalemise kohta ning sellega toetatakse keskkonna ja inimeste tervise kõrgetasemelist kaitset. Direktiivi 2011/92/EL muudeti, et parandada KMH menetluse kvaliteeti, viia menetlused kooskõlla aruka reguleerimise põhimõtetega ning tugevdada sidusust ning sünergiat liidu muude õigusaktide ja meetmetega, samuti liikmesriikide välja- töötatud strateegiate ja meetmetega riikide pädevusse kuuluvates valdkondades.

Kuna tegemist on hea õigusloome ja normitehnika eeskirja (HÕNTE) § 1 lõike 2 punktis 2 ette nähtud erandi alla kuuluva eelnõuga, ei eelnenud eelnõule väljatöötamise kavatsuse koostamist. Eelnõu käsitleb ELi õiguse rakendamist ning eelnõu aluseks oleva ELi õigusakti menetlemisel on sisuliselt lähtutud HÕNTE § 1 lõikes 1 sätestatud nõuetest.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Punktiga 1 muudetakse KeHJSi § 1 lõike 3 punkti 1. Paragrahvi 1 lõige 3 sätestab erandid, millal KeHJSi tervikuna ei kohaldata. Muudatusega viiakse sõnastus kooskõlla kehtiva § 1 lõike 3 punkti 1 sõnastus kooskõlla eelnõu punktiga 2 lisatava § 3 lõikega 2 (erandid seoses riigi julgeoleku tagamise või hädaolukorra lahendamise). Muudatusega asendatakse § 1 lõike 3 punktis 1 *riigi julgeolek või tsiviilkaitse* sõnadega *riigi julgeoleku tagamine või hädaolukorra lahendamine*. Termin *riigi julgeoleku tagamine* tuleneb dokumendist „Eesti julgeolekupoliitika alused“ (2010), mis võeti Riigikogus vastu 12.05.2010. Mõistet *tsiviilkaitse* Eesti õigustekstides ei kasutata, seetõttu on see asendatud terminiga *hädaolukorra lahendamine* kooskõlas hädaolukorra seadusega nii siin kui eelnõu punktiga 2 ettenähtud muudatuses.

Punktiga 2 muudetakse KeHJSi § 3. Kehtiv keskkonnamõju hindamise kohustuslikkust sätestav tekst loetakse lõikeks 1 ning paragrahvi lisatakse juurde lõiked 2–4, mis sätestavad erandid, millal võib keskkonnamõju jätta hindamata.

Paragrahvi 3 lõike 1 kontekstis võib välja tuua asjaolu, et kehtiva sättega on juba täidetud direktiivi 2014/52/EL artikli 2 lõike 3 esimese lause nõue asjakohasel juhul koordineeritud ja/või ühise menetluse kohaldamiseks olukorras, kus mõju hindamise kohustus tuleneb samaaegselt direktiivist 2014/52/EL, nn loodusdirektiivist 92/43/EMÜ ja/või nn linnudirektiivist 2009/147/EÜ. See tähendab, et keskkonnamõju hindamise iseseisvaks aluseks on ka eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Eesti süsteemi järgi on juba KMH ning nn Natura hindamine omavahel integreeritud (ühine menetlus ehk keskkonnamõju ühtne hindamine – direktiivi 2014/52/EL artikli 2 lõike 3 neljas lause).

Ülejäänud artikli 2 lõikes 3 nimetatud juhtudel – kui KMH kohustus tuleneb samaaegselt direktiivist 2014/52/EL ning muudest ELi õigusaktidest – võivad liikmesriigid ette näha koordineeritud ja/või ühised menetlused (artikli 2 lõike 3 teine lause). Eelkõige peetakse siinkohal silmas (lähtuvalt artikli 3 lõike 2 viiendast lausest) tööstusheidete direktiivi (2010/75/EL) ning veepoliitika raamdirektiivi (2000/60/EÜ). Nendel juhtudel rakendatakse Eestis koordineeritud menetlust. Tööstusheite seaduse § 29 punkti 1 järgi lisatakse keskkonnamõju kompleksloa taotlusele KMH aruanne, kui käitise tegevust on eelnevalt hinnatud KeHJSis sätestatud juhtudel ja korras. Veeseaduse ja KeHJSi kontekstis võib siinkohal viidata veeseaduse §-dele 3⁸–3¹³, mis käsitlevad keskkonnamõju eesmärkidega seonduvat. Näiteks § 3¹² lõikes 1 on sätestatud erand, mida ei arvestata keskkonnamõju eesmärgi saavutamisel (kui täidetakse punktides 1–4 loetletud tingimused) – vastav sisend (kaalutluskäik) võib muu hulgas tuleneda KMH tulemustest. Direktiivi 2014/52/EL artikli 2 lõike 3 kolmanda lause kohaselt määratakse koordineeritud menetluse raames erinevate hindamiste koordineerimiseks asutus. Eesti süsteemi kohaselt on selleks tegevusloa andja ehk otsustaja: nii keskkonnamõju kompleksloa kui ka vee erikasutusloa puhul on selleks Keskkonnaamet (vee erikasutusloa puhul teatud juhtudel ka Keskkonnaministeerium).

KeHJSi § 3 lisatakse lõige 2, millega võetakse üle direktiivi 2014/52/EL artikli 1 lõige 3: kui kavandatava tegevuse ainus eesmärk on riigi julgeoleku tagamine või hädaolukorra lahendamine, võib keskkonnamõju jätta hindamata, kui see võib nimetatud eesmärke kahjustada, välja arvatud sama paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud juhul. Sealjuures peab rõhutama, et erisust tuleb rakendada n-õ kitsalt ning ainult põhjendatud juhtudel (sh arvestades § 3 lõike 1 punktis 2 sätestatud KMH kohustuslikkust). Seetõttu on normis mõiste *eesmärk* piiritletud täiendiga *ainus*. Artikli 1 lõige 3 tugineb Euroopa Kohtu lahendile C-435/97 (KMH tegemata jätmise erandi kasutamise lubamatus tegevuse puhul, millel on samaaegselt mitu eesmärki). Paragrahvi 3 lõike 2 terminikasutuses on tuginetud hädaolukorra seaduses kasutatavale mõistele *hädaolukorra lahendamine* (direktiivi mõttes *tsiviilhädaolukorras reageerimist* reguleeriv Eesti õigusakt). Termin *riigi julgeolek* tuleneb dokumendist „Eesti julgeolekupoliitika alused 2010“.

Direktiivi 2014/52/EL põhjenduspunkti nr 19 kohaselt näitavad kogemused, et kaitseotstarbeliste projektide või nende osade puhul, kaasa arvatud projektid, mis on seotud rahvusvahelisi kohustusi täitvate liitlasjõudude tegevusega liikmesriikide territooriumil, võib direktiivi 2011/92/EL kohaldamisel saada avalikuks konfidentsiaalne teave, mis kahjustab kaitse-eesmärke. Seepärast on direktiiviga 2014/52/EL antud võimalus lubada liikmesriikidel

teatud juhtudel kõnealust direktiivi mitte kohaldada. Sama põhjenduspunkti järgi on kogemused näidanud ka seda, et projektide korral, mille ainus eesmärk on tsiviilhädaolukorras reageerimine, võib direktiivi 2011/92/EL järgimine olla kahjulik, muu hulgas keskkonnale. Seetõttu lubatakse liikmesriikidel teatavas olukorras kõnealust direktiivi mitte kohaldada.

Õigusselguse huvides lisatakse KeHJSi § 3 lõige 3, millega täpsustatakse, et § 3 lõikes 2 sätestatud juhul ei kohaldata KeHJSi paragrahve 3¹–30 (st KeHJSi 2. peatüki 1. jagu, välja arvatud § 3). Arvestades, et kõnealuste erisuste puhul on olulisel kohal ajafaktor, on põhjendatud jätta kohaldamata tavapärased menetlusele ette nähtud nõuded (nt KMH algamata jätmisest teavitamine).

KeHJSi § 3 lisatakse lõige 4, millega täpsustatakse, et § 3 lõike 2 erisuste korral teeb keskkonnamõju hindamata jätmise otsuse Vabariigi Valitsus valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul. Selleks esitab otsustaja põhjendatud taotluse valdkonna eest vastutavale ministrile. Projektide puhul, mis ei ole ajaliselt kriitilised, rakendub tavapärane Vabariigi Valitsuse otsuse menetlemise ajagraafik. Hädaolukordades, mil otsustamise kiirus on määrav, saab Vabariigi Valitsus anda otsuse kiirkorras. Kuivõrd tegemist on otsusega, kus kohtuvad riigikaitse-, sisejulgeoleku-, keskkonnakaitse- ja majandushuvid, on vaja otsustustasand viia neid ühendavale tasandile, et tagada kaalutletud ja põhjendatud otsuse tegemine. Riigikaitse küsimustes ja hädaolukorra lahendamisel tekkida võivates olukordades, kus olulise keskkonnamõjuga tegevuste puhul tuleks asuda keskkonnamõju hindama, ei saa otsustajalt (seaduse mõttes tegevusloa andjalt – kohalikud omavalitsused, Keskkonnaamet jt) eeldada piisavat pädevust ega erapooletust kõikides puudutatud valdkondades otsuse tegemiseks. Arendajaks võib antud juhul olla nt Kaitseministeerium või Siseministeerium oma haldusalaga. Tegemist ei ole mitte absoluutse erandiga, vaid igal üksikjuhul kaalumist vajava otsusega, et välistada juhtumid, kus olulise keskkonnamõjuga tegevuste korral jäetakse nende mõju kergekäeliselt hindamata. Direktiivi 2011/92/EL olulisim põhimõte (seda ka Euroopa Kohtu praktika seisukohalt) on sätestatud artikli 2 lõikes 1: liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, tagamaks, et enne loa andmist nõutakse keskkonda muu hulgas oma laadi, mahu või asukoha tõttu oluliselt mõjutada võivatelt projektidelt teostusluba ja hinnatakse nende mõju.

Punktiga 3 muudetakse KeHJSi § 3¹, mistõttu senine ühelauseline norm muutub lõikeks 1 ning lisatakse lõige 2. Sealjuures täpsustatakse lõikes 1, et KMH eesmärk on anda tegevusloa andjale teavet kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimalustega kaasneva *olulise* keskkonnamõju kohta. Tegemist on sõnastuse ühtlustamisega, mille puhul on lähtutud KeHJSi 01.07.2015 jõustunud muudatustest, millega sätestati (täpsustati) asjaomastes normides läbiv kohustus käsitleda mõju hindamises olulist keskkonnamõju. Samas on direktiiviga 2014/52/EL analoogselt täiendatud ka direktiivi 2011/92/EL artiklit 3 (lõikesse 1 on lisatud täiend *oluline*).

Paragrahvi lisatavas lõikes 2 esitatakse selgitus KMH sisu ja ulatuse kohta. Tegemist on juba viidatud direktiivi 2011/92/EL artikliga 3, mida on ka direktiiviga 2014/52/EL täiendatud. Nt on lisatud uued terminid, nagu *elanikkond*, *elurikkus*, *maa*, *maastik*, KMH seosed suurõnnetuste ja katastroofide riskiga. Kuigi kehtiv KeHJS ei sisalda artikli 3 kohta eraldi normi (see on sisustatud eelkõige üldmõistete *keskkonnamõju* ja *oluline keskkonnamõju* kaudu), on selle lisamine vajalik KMH sisulise poole selgitamiseks ning üldraamistiku seadmiseks (KeHJSi lisatavas §-s 3² defineeritakse KMH menetlus). Artikkel 3 on otseselt seotud artikliga 5 ja lisaga 4 (KMH aruandele esitatavad nõuded), sama analoogiat järgitakse ka KeHJSis.

Punktiga 4 lisatakse KeHJSi §-d 3² ja 3³. Direktiivi 2014/52/EL artikli 1 lõike 2 punktis g defineeritakse KMH etappidena, mille tulemusena on selge, mida mõeldakse, kui viidatakse KMH-le. Eelnõuga lisatavas §-s 3² esitatakse Eesti KMH menetluse vasted direktiivi 2014/52/EL artikli 1 lõike 2 punktis g esitatule, arvestades ka KeHJSi erisustega. Paragrahvi 3² punktid 1–6 hõlmavad KMH algatamise või algatamata jätmise otsuse tegemist, KMH programmi ja aruande koostamist, nende kohta asjaomastelt asutustelt seisukoha küsimist ja avalikustamist (sh arvestades asjakohasel juhul ka piiriülese KMH erisust), nõuetele vastavuse kontrollimist ning KMH tulemustega arvestamist tegevusloa andmise või andmata jätmise otsuse tegemisel.

Lisatava § 3³ lõikega 1 võetakse KeHJSis kasutusele uus termin *keskkonnameetmed*. Direktiivis 2014/52/EL kasutatakse mitmes normis konstruktsiooni „meetmed olulise kahjuliku keskkonnamõju vältimiseks, ennetamiseks või vähendamiseks ning võimaluse korral leevendamiseks, ning asjakohasel juhul ka seiremeetmed“. Kordamise vältimiseks ning parema hoomamise eesmärgil lisatakse KeHJSi üldmõiste *keskkonnameetmed*, millele viidatakse läbivalt seaduse 2. peatüki 1. jaos (kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamine). Sealjuures loetakse keskkonnameetmete hulka ka keskkonnaseire. Keskkonnameetmed määratakse arendajale väljastatavas tegevusloas.

Paragrahvi 3³ lõikes 2 on esitatud direktiivi 2014/52/EL artikli 8a lõikes 4 sätestatud põhimõtted seire proportsionaalsuse ja kordamise vältimise kohta. Sealjuures on norm sõnastatud selliselt, et vastava põhimõttega tuleb arvestada kõigi keskkonnameetmete määramisel. Keskkonnaseire tegemisel võib kasutada olemasolevat keskkonnaseiret, sealhulgas keskkonnaseire seaduse kohast riiklikku ja kohaliku omavalituse keskkonnaseiret, eesmärgiga vältida seire kordamist.

Punktidega 5 ja 6 muudetakse KeHJSi § 6, milles tehtavad muudatused on otseselt seotud ka KeHJSi lisatava uue §-ga 6¹. Kuna direktiivi 2014/52/EL üheks olulisemaks ja läbivaks muudatuseks oli eelhindamisega seotud korra korrigeerimine ja täiendamine, siis on ka vastavad KeHJSis tehtavad muudatused suhteliselt ulatuslikud. Direktiiviga 2014/52/EL on ajakohastatud ja lisatud uusi eelhindangu sisunõudeid. Uue nõudena tuleb arendajal esitada pädevale asutusele (otsustajale) eelhindamise sooritamiseks asjakohane teave (uus lisa IIA). On loodud konkreetssem ja selgem seos eelhindamise sisu ning KMH algatamise või algatamata jätmise otsuste vahel, lisatud on tähtaeg vastava menetlustoimingu sooritamiseks.

KeHJSi § 6 lõige 2² tunnistatakse kehtetuks, sest selles sisalduv põhimõte esitatakse nüüd § 11 lõikes 2⁵. Muudatus on vajalik seetõttu, et tagada eelhindamise sätete loogiline ülesehitus ning parem hoomamine rakendamisel. Normi ei ole sisuliselt muudetud, küll on korrigeeritud viiteid asjaomastele teistele normidele (tulenevalt eelhindamist reguleerivates paragrahvides tehtavatest muudatustest).

KeHJSi § 6 lisatakse lõige 2³. Direktiivi 2011/92/EL artikli 4 lõike 2 järgi teevad liikmesriigid II lisa loetletud projektide puhul KMH algatamise või algatamata jätmise kindlaks üksikjuhtumite uurimise või endi kehtestatud künniste või tingimuste abil. Direktiivi II lisa osutatud projektide loetelu on KeHJSis esitatud § 6 lõikes 2. KeHJSi § 6 lõikes 4 esitatud volitusnormi alusel on tegevusvaldkondade täpsustatud loetelu kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määrusega nr 224. Sealjuures on nii § 6 lõikes 2 kui nimetatud määruses esitatud indikatiivne lahtine loetelu, sest mõlemad sisaldavad ka eraldi punkti „*muu tegevus, mis võib kaasa tuua olulise keskkonnamõju*“. Samuti tuleb otsustajal § 6 lõike 2¹ alusel anda eelhindang

juhul, kui § 6 lõike 1 punktides 1–34¹ nimetatud tegevust või kaitist muudetakse või ehitist laiendatakse, kuid tegevuse või kaitise muutmine või ehitise laiendamine ei vasta § 6 lõikes 1 sätestatud künnistele (direktiivi II lisa punkt 13a).

Direktiiviga 2014/52/EL on lisatud direktiivi 2011/92/EL artikli 4 lõikesse 3 teine lause, mille kohaselt võivad liikmesriigid kehtestada künnised või tingimused, mille alusel tehakse kindlaks, millal ei tule projektide suhtes kohaldada lõigete 4 ja 5 kohast kindlakstegemist või keskkonnamõju hindamist, ja/või künnised või tingimused, mille alusel tehakse kindlaks, millal tuleb projektidele igal juhul kohaldada keskkonnamõju hindamist, kuid mitte lõigetes 4 ja 5 kehtestatud kindlakstegemist. See tähendab, et liikmesriigil on direktiivi II lisa osutatud projektide puhul õigus määrata juhud, millal ei tule eelhindamist ega nn tervet KMH menetlust teha, ning vastupidi – olukord, millal tuleb igal juhul teha nn terve KMH menetlus (kuid mitte eelhindamist). Kirjeldatud lähenemist on liikmesriigid rakendanud ka varem, kuid nüüd on vastav põhimõtte esitatud normina ka direktiivi põhitekstis.

Vabariigi Valitsuse määrus nr 224 sisaldab tegevusi, mille puhul on sätestatud arvuline künnis (nt § 2 p 2: rohkem kui viie tuulikuga tuuleelektrijaama, mille koguvõimsus on üle 7,5 megavati, rajamine maismaale) ning tegevusi, mille puhul ei ole esitatud arvulist künnist (nt § 15 p 9: selline tegevus, mis võib kaasa tuua ebameeldiva või ärritava lõhnaaine eraldumise välisõhku). Samuti kuulub eelhindangu andmise kohustuse alla tegevus, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis võib üksi või koostoimes muu tegevusega eeldatavalt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala või kaitstavat loodusobjekti (§ 15 p 8). Lisaks – nagu juba mainitud – on tegemist lahtise loeteluga. Praktikas väljendub see aga olukordades, kus otsustajatel puudub selge arusaam, kas tuleb anda eelhindang või mitte. Ka Eesti kohtupraktikas on välja toodud, et ühe määruses nr 224 nimetatud punkti mitterakendumine ei välista mõne teise punkti rakendumist (nt tuulikute arv on alla viie, kuid tegevus võib eeldatavalt mõjutada kaitstavat loodusobjekti). Tuleb arvestada, et mõju hindamise lähtekohaks on juhtumipõhisus, st lähtumine konkreetsest kavandatavast tegevusest ja oludest (sh keskkonnaseisund). Lisaks on Eesti KMH süsteem üles ehitatud sellisel, et otsus kavandatava tegevuse KMH algatamise või algatamata jätmise kohta tehakse tegevusloa taotluse alusel.

Siiski esineb olukordi, kus tuleb küll taotleda tegevusluba, kuid otsustajal puudub vajadus koostada eelhindang. Eelnevalt kirjeldatud asjaolusid arvestades (sh direktiivi artikli 4 lõike 3 täiendamine) lisatakse KeHJSi § 6 lõige 2³: § 6 lõigetes 2 ja 2¹ sätestatud eelhindangu võib jätta andmata, kui kavandatud tegevus jääb väljapoole § 6 lõike 4 alusel antud määruse reguleerimisala ning otsustaja on veendunud, et kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju, välja arvatud KeHJSi § 6 lõike 1 punktis 2 nimetatud juhul.

Lisatava normi puhul on tegemist erisusega, mille kasutamist peab otsustaja haldusaktis (tegevusloas) ka asjakohaselt põhjendama (st mitte kergekäeliselt kasutama). Eelkõige tuleb seda rõhutada seoses Natura aspektiga (st § 3 lõike 1 punktis 2 sätestatud KMH kohustuslikkus, kui eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 alale ei ole välistatud). Kuna normi kasutamisel ei koostata eelhindangut, siis ei tehta ka KeHJSi § 11 kohast KMH algatamise või algatamata jätmise otsust ning puudub vajadus KeHJSi § 12 kohaseks teavitamiseks. Laiemas kontekstis peaks kõnealuse normi lisamine suurendama õigusselgust ja vähendama otsustajate halduskoormust. Kitsamas kontekstis on see otseselt seotud direktiivis 2014/52/EL arendajale

määratud uue nõudega esitada otsustajale eelhindamiseks teavet (vastavat muudatust on selgitatud järgnevatel punktides).

Eelnevalt kirjeldatud olukordade puhul tuleb siiski tagada teatud paindlikkus. Seetõttu lisatakse KeHJSi § 6 lõige 2⁴: § 6 lõike 2³ kohaldamisel on otsustaja kohustatud andma eelhindangu, kui tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul ilmnevad täiendavad asjaolud, mis toovad kaasa eelhindangu andmise kohustuse vastavalt käesoleva paragrahvi lõigetele 2 ja 2¹. Seega ei ole otsustaja automaatselt ega igakordselt vabastatud eelhindangu andmise kohustusest, vaid asjakohasel juhul tuleb vastav toiming ikkagi sooritada. Niimoodi tagatakse, et kui kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju, siis seda ka hinnatakse ette nähtud korras.

Punktiga 6 tunnistatakse kehtetuks § 6 lõige 3, kus on esitatud loetelu eelhindamise kriteeriumidest, ning § 6 lõige 3¹. Eelnõu kohaselt kehtestab eelhindangu sisu täpsustatud nõuded valdkonna eest vastutav minister (st keskkonnaminister) määrusega (vastav volitusnorm on esitatud § 6¹ lõikes 5). Vt selgitust punktis 7 (lisatava § 6¹ lõiked 3 ja 5). KeHJSi § 6 lõige 3¹ tunnistatakse kehtetuks, sest vastav põhimõte (asjaomastelt asutustelt seisukoha küsimine) esitatakse nüüd § 11 lõikes 2⁴. Muudatuse põhjused on samad nagu punkti 5 (§ 6 lõige 2²). Vt ka punktis 10 esitatud selgitusi.

Punktiga 7 lisatakse seadusesse uus § 6¹. Direktiivi 2014/52/EL artikli 4 lõike 4 järgi peab arendaja eelhinatava projekti puhul esitama teavet projekti laadi ja selle tõenäoliselt olulise keskkonnamõju kohta (teabe täpne loetelu on esitatud direktiivi lisas IIA). Paragrahvi 6¹ lõike 1 kohaselt peab arendaja § 6 lõigetes 2 ja 2¹ sätestatud eelhindangu andmiseks esitama koos tegevusloa taotlusega või otsustaja nõudmisel (KeHJSi § 6 lõike 2⁴ alusel) nõutava teabe. Punktidega 1–5 on üle võetud direktiivi lisas IIA sätestatud nõuded. Punkti 6 puhul on tegemist artikli 4 lõike 4 viimases lauses sätestatud täpsustusega: arendaja võib soovi korral esitada ka teavet kavandatava tegevuse erisuste või võetavate meetmete kohta, millega kavandatakse vältida või ennetada muidu ilmnevat olulist ebasoodsat keskkonnamõju. Sellise teabe esitamisest võib arendaja olla huvitatud seoses oma keskkonnasõbraliku kuvandi loomisega, kuna sel juhul saavad tema keskkonnahoidlikku käitumist toetavad sammud tegevusloa andmise protsessi kaudu teatavaks ka laiemale üldsusele. Sama info integreerimist võib arendaja taotleda ka tegevusloa otsuses, kui KMH jäetakse algatamata (vt punkt 13).

Paljudele tegevuslubade taotlustele on eriseadustes sätestatud sisunõuded, mis võivad suuremal või vähemal määral hõlmata (katta) ka § 6¹ lõikes 1 sätestatud nõudeid. Näiteks maavara kaevandamise loa seletuskiri ja nõuded keskkonnakompleksloa taotlusele. Samuti on keskkonnaseadustiku üldosa seaduse §-s 42 sätestatud suhteliselt ulatuslikud üldnõuded keskkonnaloa taotlusele. Samas esineb ka vastupidist olukorda (nt ehitusload).

Paragrahvi 6¹ lõikega 2 võetakse üle artikli 4 lõike 4 teises lauses sätestatud nõue: teabe koostamisel peab arendaja arvestama varasemate asjakohaste hindamiste tulemustega. Analoogne kohustus on sätestatud ka KMH aruande koostamise kontekstis (vt punkt 21). See peaks vältima olukorda, kus varem tehtud uuringute tulemusi eiratakse lihtsalt või eelkõige põhjusel, et nende tulemused ei lange kokku arendaja seisukohtade või huvidega. Varasemate tulemustega mittenõustumise korral tuleb esitada põhjendused. Siiski tuleb rõhutada, et siinkohal peetakse silmas selliseid varasemaid töösid ja uuringuid, mis on konkreetse kavandatava tegevusega (menetlusega) põhjendatult ning sisuliselt seotud. Kuigi varasemalt võidakse olla koostatud analoogseid uuringuid, ei pruugi nende tulemused ja järeldused uute

juhtumite puhul enam asjakohased olla (nt tulenevalt muutustest keskkonnaseisundis või muudest piirkonnas toimunud arendustegevustest).

Direktiivi 2014/52/EL 4 artikli 4 lõikes 5 on sisustatud pädeva asutuse eelhinnangu andmise lähtekoht, mis võetakse KeHJSi üle § 6¹ lõikega 3: otsustaja annab § 6 lõiget 2 ja 2¹ nimetatud eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust. Seega sarnaselt arendajaga peab ka otsustaja arvestama varasemate hindamiste kättesaadavate tulemustega (see on direktiivi 2014/52/EL läbiv põhimõte). Varasemate hindamiste tulemustele tuleb anda hinnang nende asjakohasusest lähtudes – kas need on siis veel sisuliselt kehtivad või on asjaolud liiga palju muutunud.

Paragrahvi 6¹ lõikes 4 sätestatakse järgmine erisus: kui otsustaja kohaldab KeHJSi § 6 lõiget 2³ ehk jätab põhjendatud juhul eelhinnangu andmata, siis ei pea arendaja § 6¹ lõikes 1 nimetatud teavet esitama. Arendajal on soovitatav enne ametlikku tegevusloa taotluse esitamist konsulteerida otsustajaga küsimuses, kas konkreetse kavandatava tegevuse puhul tuleb anda eelhinnang või on võimalik kohaldada § 6 lõiget 2³. Siiski tuleb siinkohal rõhutada, et tegemist on erandliku olukorraga, mitte üldnormiga. Samas on § 6¹ lõikes 1 hõlmatud ka vastupidine olukord: otsustaja võib § 6 lõike 2⁴ alusel (st kui tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul ilmnevad täiendavad asjaolud, mis toovad kaasa eelhinnangu andmise kohustuse) siiski nõuda vastavat teavet. Vt ka selgitusi punktis 5.

Paragrahvi 6¹ lõikes 5 on esitatud volitusnorm, mille kohaselt kehtestab eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded valdkonna eest vastutav minister määrusega (määruse eelnõu kavand on leitav seletuskirja lisa 2). Määruse eelnõu on koostatud kehtiva KeHJSi § 6 lõike 3 sõnastust ning direktiivi 2014/52/EL III lisa arvestades. Määruses sätestatakse selgelt, millistest teguritest peab otsustaja kavandatava tegevuse, selle asukoha ja eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjeldamisel ning hindamisel lähtuma. Samuti on määruses komponendid, mille alusel hindab otsustaja tegevuse elluviimisega eeldatavalt kaasnevat olulist keskkonnamõju, lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ja eeldatavalt mõjutatava keskkonnast. Määrus on üles ehitatud eelhinnangu loogilist struktuuri järgides ning seetõttu on ka otsustajatel lihtsam koostada eelhinnangut (tuginedes pidepunktidele). Kirjeldatud muudatusettepanek aitab kaasa suhteliselt sageli esineva probleemi – kehtiva normi ebaselgus ning seetõttu ka raskendatud rakendamise – lahendamisele.

Eelnõu kohaselt kaob KeHJSist konstruktsioon *eelhinnangu/eelhindamise kriteeriumid*, mis asendub eelhinnangu täpsustatud nõuetega. Seda põhjusel, et määruse eelnõu kohases eelhinnangus käsitletavaid kõiki punkte ei saa käsitleda kriteeriumitena. Näiteks määruse eelnõu § 2 lõiked 1 ja 2 on pigem kirjeldavad punktid, samas on need eelhinnangu koostamise kontekstis tausta kirjeldamiseks vajalikud. Kriteeriumite mõiste kaotamise vajadus toodi välja ka 05.10.2016 toimunud kohtumisel huvigruppidega.

Punktiga 8 muudetakse KeHJSi § 9, nii et senine ühelauseline säte (*Otsustaja on tegevusloa andja*) muutub lõikeks 1 ning paragrahvi lisatakse lõige 2. Direktiivi 2011/92/EL artikli 9a kohaselt peavad liikmesriigid nimetatud direktiivist tulenevate kohustuste täitmisel tagama pädevate asutuste objektiivsuse ning välistama huvide konflikti tekkimise olukorrad. Kui näiteks pädev asutus on ka arendaja, tuleb vähemalt nende vastuolus olevad funktsioonid hoida lahus. Artikkel 9a põhineb Euroopa Kohtu lahendil C-474/10.

Eestis on ametnike üldised kohustused sätestatud avaliku teenistuse seaduse §-s 51, eelkõige võib välja tuua lõiked 1 ja 2 (sealhulgas peab ametnik oma teenistusülesandeid täitma ausalt ja erapooletult). Lisatava lõikega 2 sätestatakse nõue huvide konflikti olukorra vältimiseks: kui otsustaja on ka arendaja, ei tohi otsustaja ülesandeid täitev ametnik samal ajal täita arendaja ülesandeid. Olukord, kus otsustaja on ka arendaja, on küll erandlik, kuid seda esineb siiski ka Eestis. Eelkõige võib näiteks tuua Maanteeameti, kes teedehituse valdkonnas mõlemat rolli täidab, kuid samasugune olukord võib tekkida ka teistes asutustes (nt kohalikud omavalitsused). Normi tuleb rakendada selliselt, et ühes asutuses töötavate ametnike rollid on täpselt kindlaks määratud enne KMH algatamise või algatamata jätmise otsuse tegemist: on ametnikud, kes täidavad ainult otsustaja rolli, ja ametnikud, kes täidavad üksnes arendaja ülesandeid (kohustusi) KMH menetluses. Konkreetselt peab kirjeldatud nõue olema ette nähtud asutuse põhimääruses ning ametnike ametijuhendites. Nõude kehtestamise taga on Euroopa Kohtu otsus C-474/10, milles kohus rõhutas eri funktsioonide lahutatuse vajadust.

Punktiga 9 jäetakse KeHJSi § 11 lõikest 2¹ välja sõnad *eelhindamise teostamiseks*. Eelnõuga ühtlustatakse terminikasutust ning sõna *eelhindamine* asemel kasutatakse läbivalt sõna *eelhinnang*. Antud sättes puudub aga vajadus sellise täiendi järele, kui võrd lause esimeses osas juba viidatakse § 6 lõigetele 2 ja 21 ehk eelhinnangu andmise alustele.

Punktiga 10 täiendatakse KeHJSi § 11, mis kirjeldab KMH algatamise ja algatamata jätmise menetlust seoses eelhindamise korra muutmisega. Direktiivi 2014/52/EL artikli 4 lõike 6 kohaselt tuleb pädeval asutusel teha eelhindamine (st II lisa projektide puhul KMH algatamise või algatamata jätmise otsustamine) võimalikult kiiresti, 90 päeva jooksul alates kuupäevast, mil arendaja esitas kogu artikli 4 lõike 4 (lisa IIA) kohase teabe. Erandkorras on eelhindamise tähtaega siiski võimalik pikendada.

Kehtiva KeHJSi § 11 lõike 2 alusel vaatab otsustaja tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse kavandatava tegevuse KMH algatamise või algatamata jätmise kohta õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul. Lõike 2¹ kohaselt võib nimetatud tähtaega põhjendatud juhul pikendada maksimaalselt 30 päeva võrra.

Paragrahvi 11 lisatava lõike 2² kohaselt peab otsustaja § 6 lõigetes 2 ja 2¹ nimetatud tegevuste korral (eelhinnangut nõudvad tegevused) tegema KMH algatamise või algatamata jätmise otsuse 90 päeva jooksul § 6¹ lõikes 1 loetletud teabe saamisest. Põhjendatud juhul, seoses kavandatava tegevuse iseloomu, keerukuse, asukoha või mahuga, võib otsustaja § 11 lõikes 2² nimetatud 90-päevast tähtaega pikendada. Sellisel juhul tuleb aga arendajat kirjalikult teavitada tähtaja pikendamise põhjustest ning KMH algatamise või algatamata jätmise tegemise otsuse eeldatavast kuupäevast (lisatav lõige 2³).

Seega tuleb KeHJSi § 11 lõike 2 üldnormi kohaselt KMH algatamise või algatamata jätmise otsus teha ka eelhindamise korral endiselt õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul (arvestades 30-päevase pikendamisvõimalusega). Näiteks kui eriseaduses on tegevusloa taotluse menetlemiseks sätestatud lühem tähtaeg kui 90 päeva, tuleb ka KMH algatamise või algatamata jätmise otsus (st eelhindamine) teha vastava aja jooksul (mitte 90 päeva jooksul). Mitmete eriseadustes määratud tegevuslubade menetlustähtajad jäävad 30–90 päeva piiridesse (vt seletuskirja tabelit 1), mistõttu peaks üldjuhul olema võimalik teostada eelhindamine direktiivis nõutud aja jooksul (seda ka 30-päevase pikendamise korral). Kui

eriseaduses on aga tegevusloa taotluse menetlemiseks sätestatud pikem tähtaeg kui 90 päeva (nt tööstusheite seaduses üldjuhul 180 päeva), tuleb eelhindamine teostada siiski 90 päeva jooksul. Eelhindamiseks ette nähtud tähtaega võib erandkorras pikendada, kuid igal juhul tuleb arvestada KeHJSi § 11 lõikes 2 sätestatuga. Aluse tegevusloa taotluse menetlemise aja pikendamiseks (ja sedagi ainult põhjendatud juhul) annab KeHJSi § 11 lõige 2¹, mitte aga lisatav lõige 2³.

Siinkohal tuleb eraldi tähelepanu juhtida ka KeHJSi § 12 lõike 1¹ punktile 1. Eelhindamisele määratud tähtaja tõttu ei pruugi enam olla võimalik teavitada KMH algatamata jätmisest koos tegevusloa andmise või sellest keeldumise teatega ehk viisil, mida praegu üsna sageli praktiseeritakse.

Eelhindamise 90 päeva tähtaeg hakkab kehtima kogu § 6¹ lõikes 1 loetletud teabe saamisest. Tähtaega on võimalik hakata lugema kuupäevast, mil otsustaja teeb otsuse tegevusloa taotluse menetluse võtmise kohta (kui selline otsus tehakse). Asjakohasel juhul on otsustajal võimalik ühildada eelhindamise teabe piisavuse ja tegevusloa taotluse nõuetele vastavuse kontrollimine. Nt tööstusheite seaduse § 30 alusel on otsustajal kompleksloa taotluse nõuetekohasuse kontrollimiseks ette nähtud 21 päeva taotluse saamisest arvates ning selle raames saaks kontrollida ka eelhindamise teabe asjakohasust (ühtlasi on vajaduse korral võimalik küsida täiendavat infot). Ehituslubade puhul aga samasugust lähenemist rakendada ei saa. Ehitusseadustiku § 42 alusel annab pädev asutus ehitusloa 30 päeva jooksul taotluse esitamise päevast arvates. See tähendab, et nimetatud menetlusaja jooksul tuleb otsustajal võimalikult kiiresti kontrollida ka arendaja KMH eelhindamiseks esitatava teabe piisavust.

Paragrahvi 11 lõigetes 2⁴ ja 2⁵ esitatakse vastavalt kehtiva KeHJSi § 6 lõiked 3¹ ja 2², kuivõrd olemuslikult on tegemist KMH algatamist või algatamata jätmist puudutavate sätetega. Mõlemal juhul ei ole normi sisuliselt muudetud, küll on korrigeeritud viiteid asjaomastele teistele normidele (tulenevalt eelhindamise paragrahvides tehtavatest muudatustest). Paragrahvi 11 lõikes 2⁴ on täpsustatud seda, et asjaomastele asutustele tuleb seisukoha andmiseks esitada eelhindangu tulemused ning tehtud KMH algatamise või algatamata jätmise otsuse eelnõu (kehtiva sõnastuse järgi tuli esitada *kriteeriumide alusel tehtud otsuse eelnõu*). Asjaolu, kas eelhindangu tulemused (kõikide eelhindangu sisunõuete ulatuses) esitatakse integreerituna KMH algatamise või algatamata jätmise otsuses või eraldiseisvalt näiteks lisana, ei ole määratletud. Tähtis on see, et asjaomasele asutusele esitatakse terviklik otsustaja kaalutluskäik – see on asutusele oluline alusmaterjal seisukoha kujundamisel.

Punktiga 11 täpsustatakse KeHJSi § 11 lõiget 4 selliselt, et KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele lisatakse *eelhindangu tulemused* (kehtiva sõnastuse järgi tuli lisada *eelhindamise tulemused kõikide § 6 lõikes 3 loetletud kriteeriumide ulatuses*). Direktiivi 2011/92/EL artikli 4 lõikes 5 on sätestatud, et eelhindangu andmisel tuleb nii KMH algatamise kui algatamata jätmise korral tuua välja hindamise nõudmise või nõudmisest loobumise peamised põhjused viitega asjakohastele III lisas loetletud tingimustele. Eelnõuga ei lisata täpsustust selle kohta, et viidata tuleb asjakohastele tingimustele: arvestades kehtivas KeHJSis sätestatud ning ka praktikast, on põhjendatud jätkata senise lähenemisega. See tähendab, et otsustaja peab kaalutlema ning arvestama kõikide eelhindangu sisunõuete. Siinkohal võib viidata ka haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) samasisulisele põhimõttele: § 56 lõike 3 järgi tuleb kaalutlusõiguse alusel antud haldusakti põhjenduses märkida kaalutlused, millest haldusorgan on haldusakti andmisel lähtunud.

Punktiga 12 korrigeeritakse § 11 lõiget 6: kehtiva normi sõnad § 6 lõikes 3 esitatud *kriteeriumidele tugineva hinnang* asendatakse sõnaga *eelhinnang*. Muudatus tuleneb KeHJSis tehtavast muudatusest (KMH jaos loobutakse konstruktsioonist *eelhinnangu/eelhindamise kriteeriumid*). Lisaks, kui seni rakendati § 11 lõike 6 erisust põhjendatud juhtudel nii § 6 lõike 1 kui ka lõike 2 puhul, siis tulenevalt eelhindamise regulatsioonist tehtavatest muudatustest on see edaspidi asjakohane § 6 lõike 1 puhul. Kõnealuse normi rakendamise eelduseks on see, et kavandatava tegevuse keskkonnamõju on juba KMH või keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi *KSH*) käigus asjakohaselt hinnatud ja otsustajal on tegevusloa andmiseks piisavalt teavet. See tähendab, et on olemas varasem ning nõuetele vastavaks tunnistatud mõjuhinnang, mida on asjakohasel juhul võimalik kasutada ka uute juhtumite puhul. Direktiiviga 2014/52/EL sätestatakse aga kohustus arvestada varasemate hindamiste kättesaadavate tulemustega (see nõue kehtib nii otsustaja kui arendaja puhul).

Punktiga 13 lisatakse § 11 lõige 8¹: kui arendaja selleks ettepaneku teeb, esitatakse KMH algatamata jätmise otsuses teave kavandatava tegevuse erisuste või võetavate meetmete kohta, millega kavandatakse vältida või ennetada muidu ilmnedavat või võivad olulist ebasoodsat keskkonnamõju. Sellega võetakse KeHJSi üle direktiivi 2014/52/EL artikli 4 lõike 5 punkt b. Kõnealuse normi kaudu on arendajal võimalik näidata menetlusosalistele ja avalikkusele ettevõtte keskkonnasõbralikkust ning soovi lisada omal algatusel tegevusloa andmise otsusesse täiendavaid keskkonnameetmeid (lisaks õigusaktidest tulenevatele miinimumnõuetele ja kohustustele). Säte on otseselt seotud § 6¹ lõike 1 punktiga 6 ehk eelhinnangu andmiseks esitatava teabega (vt punkti 7).

Punktiga 14 täiendatakse KeHJSi § 13 punktiga 10. Direktiivi 2011/92/EL artikli 6 lõike 2 punkti a järgi kuulub asjaomase teabe, millest tuleb avalikkust teavitada, hulka ka tegevusloa taotlus. Seetõttu täiendatakse KeHJSi nõudega esitada KMH programmis koopia kavandatava tegevuse tegevusloa taotlusest. Täiend *koopia* viitab asjaolule, et arendaja on juba otsustajale esitanud tegevusloa taotluse, st arendajale ei kaasne kordavat taotluse esitamise kohustust. Otsustaja on teinud vastavalt KeHJSi §-le 11 otsuse kavandatava tegevuse KMH algatamise kohta (KMH algatamata jätmisel ei koostata KMH programmi) – muudatusettepaneku tulemusena on kogu asjakohane teave pidevalt koos. Samas tuleb tegevuslubade taotluste puhul arvestada asjaoluga, et need võivad sisaldada teavet, mille teabevaldaja on avaliku teabe seaduse alusel kohustatud tunnistama asutusesiseseks kasutamiseks (nt seoses isikuandmetega). Siiski ei tähenda see aga kogu KMH programmi, mille kohta peab otsustaja küsima asjaomaste asustuste seisukohta ning korraldama avalikustamist, asutusesiseseks kasutamiseks tunnistamist. Muudatusettepanek on seotud punktidega 17 ja 18.

Punktiga 15 täpsustatakse KeHJSi § 15¹ lõiget 7 selliselt, et otsustaja peab parandatud ja täiendatud KMH programmi kontrollima 14 päeva jooksul programmi saamisest arvates. Paragrahv 15¹ lõiked 2 ja 5 sisaldavad juba sama tähtaega, mistõttu selguse huvides lisatakse see ka lõikesse 7. Samuti on seeläbi § 15¹ lõige 7 kooskõlas KeHJSi § 16 lõigetega 2 ja 3 (kehtivate normide koosmõjus tuleks asuda seisukohale, et otsustaja peab 14 päeva jooksul kontrollima nii parandatud ja täiendatud KMH programmi kui ka teavitama selle avalikustamisest, kuid ilmselgelt võib see praktikas osutada liiga lühikeseks tähtajaks). Muudatusettepanek on seotud punktiga 16.

Punktidega 16–18 täpsustatakse KeHJSi § 16, mis käsitleb KMH programmi avalikustamist. Direktiivi 2014/52/EL artikli 5 lõike 6 kohaselt peavad liikmesriigid tagama asjaomase teabe kättesaadavuse elektrooniliselt, kas vähemalt keskse portaali või hõlpsasti ligipääsetavate kontaktpunktide kaudu. KeHJSis on sätestatud läbiv kohustus avaldada kõik KMH teated Ametlikes Teadaannetes. Kuna Eestis puudub üleriigiline ning avalikkuse juurdepääsuga kõikehõlmav KMH materjalide andmebaas, lisatakse KeHJSi sätteid, milles määratakse direktiivi mõttes hõlpsasti ligipääsetavad kontaktpunktid. Kuigi juba praeguses Eesti mõju hindamise praktikas lisatakse üldjuhul KMH programmi ja aruande avalikustamise teatesse ka veebilehe aadress, kus need dokumendid on elektrooniliselt kättesaadavad, ei pruugi see alati niimoodi olla. Oluline on see, et kõikidele asutustele, huvigruppidele ja avalikkusele oleks tagatud elektrooniline juurdepääs asjakohastele materjalidele.

Punktiga 16 täpsustatakse vastavalt KeHJSi § 16 lõike 2 ning 3 sissejuhatavat lauset selliselt, et otsustaja peab teavitama *KeHJSi § 15¹ lõike 7 kohaselt kontrollitud KMH programmi* avalikust väljapanekust ja avalikust arutelust 14 päeva jooksul programmi saamisest arvates. Tegemist on õigusselguse huvides tehtava korrektuuriga, st avalikustada tuleb parandatud ja täiendatud ehk korrektne KMH programm.

Punktiga 17 täpsustatakse KeHJSi § 16 lõike 4 punkti 3 selliselt, et lisaks materjalidega tutvumise ajale ja kohale peab KMH programmi avalikustamise teade sisaldama ka veebilehe aadressi, millel on dokumendid kättesaadavad. Nagu eelnevalt on kirjeldatud, järgitakse praktikas üldjuhul juba sellist lähenemist, kuid nüüd sätestatakse see ka eraldi nõudena.

Punktiga 18 täpsustatakse KeHJSi § 16 lõiget 6 selliselt, et otsustaja peab KMH programmi avalikustama oma või muul veebilehel. Täiend *või muul* annab otsustajale suurema paindlikkuse, st otsustaja ei pea materjali avalikustama konkreetselt oma veebilehel, vaid see võib toimuda ka näiteks mõne konkreetse projekti jaoks eraldi koostatud veebilehe kaudu (nt koostatakse praktikas selliseid veebilehti nn suurprojektide jaoks). Kuna KeHJSi § 21 järgi toimub KMH aruande avalikustamine ning selle tulemustega arvestamine sama seaduse §-de 16 ja 17 kohaselt, täidetakse eelnõu punktides 14, 17 ja 18 esitatud muudatusettepanekutega direktiivi 2014/52/EL artikli 5 lõikes 6 ette nähtud nõue. Samuti on siinkohal asjakohane viidata KeHJSi § 20 lõike 1 punktile 16¹, mille kohaselt peab KMH aruandele lisama ka nõuetele vastavaks tunnistatud KMH programmi.

Punktidega 19–21 korrigeeritakse KeHJSi § 20. Kui kehtiva korra kohaselt on KMH aruande sisunõuded loetletud § 20 lõikes 1, siis eelnõu järgi kehtestab aruandele esitatavad täpsustatud nõuded valdkonna eest vastutav minister. Punktiga 19 sätestatakse § 20 lõikes 1 direktiivi 2014/52/EL 4 artikli 5 lõikes 1 nimetatud KMH aruande miinimumnõuded (eraldi ei ole välja toodud kokkuvõtet ja lisateabe punkte). Sealjuures katab antud normis esitatud loetelu ära kõik nõuded, mida on detailsemalt täpsustatud asjakohases määruses. Punktiga 20 esitatakse § 20 lõikes 2 volitusnorm, mille kohaselt kehtestab KMH aruandele esitatavad täpsustatud nõuded valdkonna eest vastutav minister (st keskkonnaminister) määrusega (kehtiva § 20 lõike 2 järgi võib valdkonna eest vastutav minister seda vajaduse korral teha). Määruse eelnõu on leitav seletuskirja lisa 3. Analoogne põhimõtteline muudatus tehakse ka eelhinnangu sätetes (keskkonnaministri määruse volitusnorm), sealjuures on muudatuste põhjused suuresti sarnased.

Määruse eelnõu on koostatud, arvestades kehtiva KeHJSi § 20 lõikes 1 esitatud nõudeid ning direktiivi 2014/52/EL lisa IV. Määruse eelnõu kohaselt tuleb KMH aruandes esitada teave kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste kohta ning keskkonnakasutuse kirjeldus, kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste võrdlus, keskkonnameetmete kirjeldus, avalikustamise tulemused, üldarusaadav kokkuvõte ja kasutatud allikate loetelu ning muu asjakohane lisateave. KMH aruande koostamisel tuleb juhinduda eelnõukohasest määrusest, kaalutledes kõik selles loetletud punktid (aruanne peab sisaldama kogu põhjendatult nõutavat teavet). Eraldi tuleb tähelepanu juhtida sellele, et määruse eelnõu sisaldab nõudeid info kohta, mida KMH aruanne peab iga kord sisaldama (nt määruse eelnõu § 5 lõiked 1–3). Samas sisaldab see ka nõudeid info kohta, mida tuleb asjakohasel juhul esitada (nt määruse eelnõu § 5 lõiked 4–5). Jätkuvalt peab juhtekspert või eksperdirühm koostöös arendajaga koostama KMH aruande nõuetele vastavaks tunnistatud KMH programmist lähtudes.

Kavandataval lähenemisel on ka praktiline eesmärk: kui kehtivat KMH aruande sisunõuete loetelu võib olla suhteliselt raske hoomata (erinevad nõuded n-õ läbisegi), siis määruse eelnõus on need KMH aruande loogilist ülesehitust arvestades selgesti struktureeritud ning täpsemini kirjeldatud. Näiteks võrreldes kehtiva KeHJSi § 20 lõikega 1 täpsustab eelnõukohane määrus keskkonnakasutuse ja keskkonnameetmete nimekirjasid, mida KMH aruanne võiks põhjendatult juhul kajastada. Keskkonnakasutuse hindamisel peab asjakohasel juhul edaspidi täiendavalt arvestama vajalike lammutustöödega ning samuti loodusliku mitmekesisusega. Määruse eelnõu kohaselt sisustatakse osa teemasid, mida keskkonnameetmete kirjeldamisel peaks arvesse võtma: maa (nt maa hõivamine), looduslik mitmekesisus (nt loomastik ja taimestik), muld (nt orgaaniline aine, erosioon, tihenemine, katmine), vesi (nt hüdro-morfoloogilised muudatused, kogus ja kvaliteet), kliima (nt kasvuhoonegaaside heide, kliimamuutustega kohanemise seisukohalt asjakohane mõju).

Punktiga 21 täiendatakse KeHJSi § 20 lõiget 3 selliselt, et lisaks üldtunnustatud keskkonnamõju hindamise alaste teadmiste ja hindamismetoodikatele tuleb keskkonnamõju hindamisel arvesse võtta ka varasemate asjakohaste hindamiste tulemusi. Selle muudatusega võetakse üle direktiivi 2014/52/EL 4 artikli 5 lõike 1 viimases lauses esitatud nõue hindamise kordamise vältimise põhimõtte kohta. Kui varasemate hindamiste tulemused ei kattu koostatava KMH aruande tulemustega, tagab säte, et aruandes kajastataks selle põhjuseid: kas on muutunud asjaolud, hindamismetoodika vms.

Punktiga 22 täpsustatakse KeHJSi § 20¹. Kehtiva § 20¹ lõike 1 kohaselt toimub KMH aruande kohta asjaomaste asutuste seisukohtade küsimine KeHJSi §-s 15¹ sätestatud korras. Lõikes 2 on sätestatud erisus otsustajapoolsete menetlustoimingute sooritamiseks (erinevalt KMH programmi 14-päevalisest tähtajast on see KMH aruande korral 21 päeva). Lähtuvalt eelnõu punktiga 15 tehtavast muudatustest (otsustaja peab parandatud ja täiendatud KMH programmi kontrollima 14 päeva jooksul programmi saamisest arvates) sätestatakse analoogne lähenemine ka KMH aruande korral. Punktiga 22 täpsustatakse, et otsustaja peab 21 päeva jooksul kontrollima ka asjaomaste asutuste seisukohtadega arvestamist või arvestamata jätmist (lisaks KMH aruande §-s 20 kehtestatud nõuetele vastavuse ning aruande asjakohasuse ja piisavuse kontrollimisele). Seega peab otsustaja sooritama menetlustoimingud, milleks KMH programmi etapis on antud 14 päeva (KeHJSi § 15¹ lõiked 2, 4 ja 7), KMH aruande etapis 21 päeva jooksul.

Punktiga 23 muudetakse KeHJSi §-s 21 KMH aruande avaliku väljapaneku aeg seniselt 21 päevalt 30 päevale, sest direktiivi 2014/52/EL artikli 6 lõike 7 järgi ei või KMH aruande asjus konsulteerimise tähtaeg olla lühem kui 30 päeva. KeHJSis KMH aruande avaliku väljapaneku miinimumtähtaja pikendamiseiga antakse kõikidele puudutatud ja huvitatud osalistele rohkem aega aruande ning muude asjakohaste dokumentidega tutvumiseks. Samuti peab Eesti kui päritoluriik arvestama sama miinimumtähtajaga ka piiriülese KMH korral, sest direktiivi 2014/52/EL artikli 7 lõike 5 järgi tuleb tagada, et mõjutatava riigi üldsusel oleks võimalik tõhusalt osaleda projekti KMHs. Samas võib antud kontekstis välja tuua, et praktikas kasutatakse juba oluliselt pikemat tähtaega (tavaliselt kaks kuud).

Punktiga 24 täiendatakse KeHJSi § 22 lõiget 6 selliselt, et KMH aruande nõuetele vastavaks tunnistamise otsuses tuleb esitada ka KMH aruande lõppjärelused kavandatava tegevuse elluviimisega eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju kohta. Direktiiviga 2014/52/EL võetakse kasutusele mõiste *põhjendatud järelendus*, mida ei ole küll otseselt defineeritud, kuid seda on sisustatud artikli 1 lõike 2 punkti g alapunktides iv ja v. Nende järgi on KMH kui protsessi osadeks ka pädeva asutuse põhjendatud järelendus projekti olulise keskkonnamõju kohta, milles võetakse arvesse alapunktis iii osutatud läbivaatamise tulemusi ja vajaduse korral ise tehtud täiendava läbivaatamise tulemusi. Samuti tuleb see lisada artiklis 8a osutatud otsusesse.

Selleks, et võtta üle direktiivi need nõuded, ongi vajalik KeHJSi § 22 lõiget 6 asjakohaselt täiendada. Kuna KeHJSis sätestatu kohaselt teeb otsustaja KMH aruande nõuetele vastavaks tunnistamise otsuse, on otstarbekas sellesse integreerida ka põhjendatud järelduse mõte ja sisu. KMH aruande lõppjärelduste esitamine nõuetele vastavaks tunnistamise otsuses ei tähenda lihtsalt aruande kokkuvõtte kopeerimist, vaid see hõlmab otsustajapoolset aruande sisulist läbitöötamist, analüüsimist ning hinnangute andmist. Enamgi veel, kehtiva KeHJSi § 20 lõikes 5 on esitatud konkreetne loetelu, mida otsustaja peab KMH aruande puhul kontrollima (tuginedes asjaomaste asutuste kooskõlastustele): KMH aruande vastavust nõuetele vastavaks tunnistatud programmile ning aruandele esitatavatele sisunõuetele, samuti ettepanekute ja vastuväidetega arvestamist või arvestamata jätmist. Punkti 3 kohaselt tuleb kontrollida ka aruande asjakohasust ja piisavust tegevusloa andmiseks. Kirjeldatud säte iseloomustab ilmekalt põhimõttelist muudatust Eesti KMH süsteemis, kui 01.07.2015 jõustunud KeHJSi muudatusega anti juhtroll otsustajale – need muudatused sobituvad ka direktiivi 2014/52/EL põhimõtetega. Lisaks on KMH aruande lõppjärelduste väljatoomine vajalik, et siduda omavahel selgemini aruande nõuetele vastavaks tunnistamise otsus ning tegevusloa andmise või andmata jätmise otsus (vt eelnõu KeHJSi § 24 muudatusettepanekuid allpool punktides 26 ja 27). Vormiliselt on soovitatav integreerida KMH aruande lõppjärelused nõuetele vastavaks tunnistamise otsuse põhiteksti.

Punktiga 25 täiendatakse KeHJSi § 22 lõikega 10. Keskkonnamõju hindamises (samuti KSHs) on väga olulisel kohal nn sisu ja detailsusastme määramise etapp (inglise keeles *scoping*), millega määratakse varakult kindlaks see, millise teabe peab arendaja KMH aruande etapis esitama (st teabe ulatus ja üksikasjalikkus; millist keskkonnamõju tunneb hinnata, aga millist mitte jne). Sageli kaasatakse sellesse ka avalikkus, kuigi avalikkuse kaasamine ega sisu ja detailsusastme määramise etapp tervikuna pole direktiivi kohaselt kohustuslik. Direktiivi 2014/52/EL artikli 5 lõike 3 punkti c järgi on pädeval asutusel vajaduse korral, st KMH aruande täielikkuse ja kvaliteedi tagamiseks, õigus nõuda arendajalt IV lisa kohast lisateavet, mis on otseselt vajalik põhjendatud järelduse tegemiseks projekti olulise keskkonnamõju kohta.

Eesmärk on kaitsta ühtaegu nii arendajat kui ka otsustajat: arendajalt ei tohiks KMH aruande etapis põhjendamatult nõuda lisateavet (nt võib sellega kaasneda täiendav ressursikulu), samas peab otsustajal vajaduse korral selline põhimõtteline õigus siiski olema (nt kui selguvad uued, varem teadmata olulised asjaolud), et tagada KMH terviklikkus ja piisavus.

Direktiivi asjakohane norm võetakse KeHJSi üle § 22 lõikes 10: põhjendatud juhul võib otsustaja nõuda KMH aruande täiendamist § 20 lõike 2 alusel kehtestatud määruses nimetatud lisateabega, mis kaldub kõrvale käesoleva seaduse § 18 lõike 3 kohasest nõuetele vastavaks tunnistatud programmist. Siinkohal võib viidata ka kehtiva KeHJSi § 20 lõikele 1¹, mis on paindlikkuse eesmärgil eelkõige arendajale ja juhteksperdile adresseeritud: KMH aruande koostamise käigus täiendavate asjaolude ilmnemise korral võib aruandes põhjendatud juhul kõrvale kalduda § 18 lõike 3 kohaselt nõuetele vastavaks tunnistatud KMH programmist.

Punktiga 26 muudetakse KeHJSi § 24 lõiget 1. Direktiivi 2014/52/EL artikli 8a lõike 6 järgi peab pädev asutus projektile teostusloa andmise otsuse langetamisel veenduma, et tema põhjendatud järeldus on endiselt ajakohane (selleks võib põhjendatud järeldusele sätestada ka kehtivusaja). Sätte eesmärk on see, et juhul kui põhjendatud järelduse ning tegevusloa andmise või andmata jätmise otsuse tegemise vahele jääb suurem ajavahemik, tehtaks siiski kvaliteetsed, kaalutletud ja põhjendatud otsused. Seetõttu täiendatakse KeHJSi § 24 lõiget 1 selliselt, et otsustaja peab tegevusloa andmise või sellest keeldumise otsuse tegemisel hindama ka KMH aruande asjakohasust. Sealjuures tuleb märkida, et asjakohasus hõlmab ka ajakohasust.

Eesti KMH süsteemi kohaselt peatub kavandatava tegevuse KMH algatamise korral tegevusloa taotluse menetlus KMH aruande nõuetele vastavaks tunnistamise otsusest selle teavitamiseni Ametlikes Teadaannetes (KeHJSi § 11 lg 11). Ehk pärast selle menetlustoimingu sooritamist jätkub tegevusloa taotluse menetlus valdkondlikus õigusaktis sätestatud nõuete kohaselt. Selle tagab üldine tegevuslubade õigusraamistik (st tegevusloa taotluse menetlemiseks ette nähtud tähtajad) ning KMH integreeritus tegevusloa taotluse menetlusse. Seetõttu ei kehtestata otsustaja KMH aruande nõuetele vastavaks tunnistamise otsuse (direktiivi põhjendatud järelduse vaste) kehtivusele tähtaega. Siiski esineb Eestis olukordi, kus KMH aruande nõuetele vastavaks tunnistamise otsuse ning tegevusloa andmise või sellest keeldumise otsuse tegemise vahele jääb suur ajavahemik. Kuigi kirjeldatud probleemolukorra esinemine on pigem erandlik, on siiski põhjendatud tuua § 24 lõikes 1 eraldi välja otsustaja kohustus hinnata KMH aruande asjakohasust ka tegevusloa väljastamisel.

Punktiga 27 lisatakse KeHJSi § 24 lõiked 1¹–1³. Kui eelmise muudatusettepanekuga lisatakse otsustajale kohustus hinnata tegevusloa andmise või sellest keeldumise otsuse tegemisel ka KMH aruande asjakohasust, siis § 24 lisatavad lõiked 1¹ ja 1² käsitlevad tagajärge ehk olukorda, kui KMH aruanne ei ole asjakohane tegevusloa andmiseks. Kirjeldatud situatsioonis on otsustajal lõike 1¹ alusel õigus põhjendatud juhul nõuda täiendavat eksperdihinnangut, mille peab andma KeHJSi § 14 lõike 1 nõuetele vastav juhtekspert (lõike 1²). Sellise paindliku süsteemi lisamine aitab hoida kokku arendaja ressursse ning ei suurenda riigiasutuste (eelkõige otsustaja) halduskoormust, sest vastasel juhul (st kui KMH aruanne ei ole asjakohane tegevusloa andmiseks) tuleks läbi viia uus terviklik KMH või keelduda tegevusloa andmisest. Kavandatava lähenemise kaudu on otsustajal õigus nõuda teavet, mida nõuetele vastavaks tunnistatud KMH aruanne ei sisaldanud või kui aruandes esitatud info või hinnangud ei ole enam ajakohased (nt tulenevalt lähiümbruses toimunud arendustegevusest).

Asjaolu, et vastava eksperdihinnangu peab andma § 14 lõike 1 nõuetele vastav juhtekspert, tuleneb üldisest KeHJSi KMH jao ülesehitusest ja lähenemisest. Kuna keskkonnamõju võib hinnata või hindamist juhtida füüsiline isik, kellel on KMH litsents, või juriidiline isik asjakohase litsentsiga töötaja kaudu, siis on põhjendatud määrata sama põhimõtte ka eksperdihinnangu andmisele. Vastasel juhul võiks tekitada küsitavusi lähenemine, mille kohaselt KMHs antud hinnangute eest vastutab litsentsiga juhtekspert, kuid eksperdihinnangu (mille tulemused peaksid eelduslikult suuremal või vähemal määral varasematest hinnangutest erinema) puhul analoogne piirang puudub.

KeHJSi § 24 lisatava lõike 1³ kohaselt peab tegevusloa andmise otsus sisaldama KMH aruande lõppjäreldusi ja keskkonnameetmeid ning asjakohasel juhul ka sama paragrahvi lõikes 1¹ sätestatud eksperdihinnangu tulemusi. Muudatusettepanekuga võetakse üle direktiivi 2014/52/EL artikli 8a lõige 1 (tegevusloa otsus peab hõlmama põhjendatud järeldust ja keskkonnameetmeid). Kehtiva korra kohaselt määrataksegi keskkonnameetmed tegevusloa otsuses (st haldusaktis), kuid tulenevalt direktiivi nõudest tuuakse see KeHJSis rõhutatult välja ning lisatakse ka seosed põhjendatud järeldusega. Seetõttu täiendatakse KeHJSi § 22 lõiget 6 selliselt, et KMH aruande nõuetele vastavaks tunnistamise otsuses tuleb esitada ka KMH aruande lõppjäreldused kavandatava tegevuse elluviimisega eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju kohta (vt ka punkti 24). Vormiliselt ei ole reguleeritud, millisel kujul peab seos väljenduma (st kas lisades KMH aruande nõuetele vastavaks tunnistamise otsuse tegevusloa lisaks või esitades KMH aruande nõuetele vastavaks tunnistamise otsuses olevad lõppjäreldused tegevusloa põhitekstis). Samuti viidatakse normis eksperdihinnangule: juhul kui selle nõudmine osutub põhjendatuks on asjakohane, et selle tulemused sisalduvad ka tegevusloa andmise otsuses.

Punktiga 28 asendatakse KeHJSi § 24 lõigetes 2 ja 3 sõnad *ebasoodsa keskkonnamõju vältimise või vähendamise meetmeid* sõnaga *keskkonnameetmeid*. Tegemist on tehnilise korrektuuriga, kuna üldmõiste lisatakse KeHJSi KMH jakku (§ 3³).

Punktiga 29 lisatakse KeHJSi § 24 lõige 4, millega võetakse üle direktiivi 2014/52/EL artikli 9 lõige 1 (võrreldes direktiiviga 2011/92/EL on normi sõnastust täpsustatud). KeHJSis on reguleeritud KMH menetlus, tegevuslubade menetlemine aga valdkondlikes õigusaktides. Sama põhimõtet järgitakse ka antud juhul, st tegevusloa andmisest või andmata jätmisest teavitatakse eriseaduste kohaselt. Direktiivi 2014/52/EL artikli 9 lõike 1 alusel täiendatakse KeHJSi § 24 lõikega 4, mille kohaselt peab otsustaja teavitama tegevusloa andmisest või andmata jätmisest menetlusosalisi, sealhulgas asjaomaseid asutusi, ja avalikkust (kehtivas seaduses see nõue puudub). Kuigi asjaomased asutused loetakse menetlusosaliste hulka, on seda eelnimetatud sättes eriti rõhutatud: asjaomased asutused on kaasatud kogu KMH menetluses (nende seisukohta tuleb küsida nii eelhindamisel kui ka KMH programmi ja KMH aruande etapis).

Muudatusettepaneku kohaselt tuleb menetlusosalistele ja avalikkusele teha kättesaadavaks järgmine teave (§ 24 lg 4 p 1–3):

- 1) otsuse sisu kokkuvõtte ning kohustuslikud keskkonnameetmed, kui need on määratud;
- 2) otsuse aluseks olevad peamised põhjused ja kaalutlused;
- 3) ülevaade avalikkuse kaasamise kohta, sealhulgas selgitus, kuidas on avalikkuse ning asjakohasel juhul piiriülese keskkonnamõju hindamise menetluses osalenud mõjutatud riigi seisukohti otsuse tegemisel arvestatud.

Tulenevalt eriseadustes sätestatud tegevusloa andmise või andmata jätmise teavitamise nõuetest neis punktides loetletut juba täidetakse suuremal või vähemal määral. Siiski sõltub see nii õiguslikust poolest (st millise tegevusloaga on tegu, sh reguleerituse aste) kui ka n-ö praktilisest poolest (st kes on konkreetsel juhul otsustaja). Samas tuleb rõhutada, et punktides 1–3 loetletud nõudeid tuleb täita juhul, kui keskkonnamõju on hinnatud (arvestades tegevuslubade üldarvu, algatatakse KMH ainult üksikutele tegevusloa taotlustele). Muudatusettepanekuga sätestatakse miinimumnõue teha teave kättesaadavaks, samas on aga selle vorm ja ka maht piiritlemata: teabe võib lisada tegevusloa andmise või andmata jätmise teatesse (selline ühildamine tundub praktikas ka kõige otstarbekam olevat), aga selle võib avaldada ka näiteks otsustaja veebilehel. Oluline on see, et oleks tagatud nõutava teabe kättesaadavus.

Seega kokkuvõttes ei suurene selle sätte lisamisega otsustajate halduskoormus, küll peaks see aitama suurendada üldist keskkonnateadlikkust (nii avalikkuse kui menetlusosaliste kontekstis). Lisaks on sel moel puudutatud ja huvitatud osapooltele paremini hoomatav kogu tegevusloa taotlemise ning KMH menetluse omavaheline seos, sealhulgas KMH sisend ning mõju lõppotsuste tegemisel.

Direktiivi 2014/52/EL artikli 9 lõiget 1 on täpsustatud selliselt, et pädev asutus peab teostusloa andmise või selle andmisest keeldumise otsusest *viivitamata* teatama. Eestis on see nõue sätestatud HMSi § 5 lõikes 4: menetlustoimingud tehakse viivituseeta, kuid mitte hiljem kui seaduses või määruses sätestatud tähtaja jooksul.

Punktis 30 korrigeeritakse viiteid KeHJSi §-des 26–28, kus tulenevalt eelnõu punktist 2 asendatakse iga paragrahvi lõikes 1 viide §-le 3 viitega § 3 lõikele 1.

Punktiga 31 asendatakse KeHJSi § 30 lõikes 6 sõnad *leevendamise või vältimise meetmete* sõnadega *võetavate keskkonnameetmete*. Tegemist on tehnilise korrektuuriga, kuna eelnõuga lisatakse see üldmõiste KeHJSi KMH jaosse (§ 3³).

Punktiga 32 korrigeeritakse KeHJSi § 56 lõikes 8 esitatud rakendussätet, mis reguleerib enne eelmist, 2015. aasta 1. juulil kehtima hakanud seadusemuudatust algatatud keskkonnamõju hindamistele ja keskkonnamõju strateegilistele hindamistele kohaldatavat seadust. Muudatusettepaneku kohaselt ei reguleeri sätte enam keskkonnamõju hindamise menetlusega seonduvat, sest see muutub ebavajalikuks eelnõuga § 56 lisatava lõike 11 tõttu: enne 2017. aasta 16. maid esitatud tegevusloa taotlustele kohaldatakse KMH algatamise ajal kehtinud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadust (vt punkt 33). Arendajate olukord muutub sellega soodsamaks, kuna kaob kolmeaastane üleminekuperiood, mis lõpeks 2018. aasta 1. juulil. Õigusselguse huvides täpsustatakse sätte teist lauset selliselt, et lauseosa *kolme aasta jooksul arvates käesoleva sätte jõustumisest* asendatakse lauseosaga *2018. aasta 30. juuniks*.

Punktiga 33 lisatakse KeHJS § 56 täiendavate rakendussätetena lõiked 11 ja 12, mis käsitlevad pooleliolevate KMH menetluste lõpetamist. Direktiivi 2014/52/EL artiklis 3 on üleminekusätted kavandatud selliselt, et projektidele kehtivad direktiivis 2011/92/EL sätestatud nõuded juhul, kui enne 16. maid 2017 (direktiivi ülevõtmise tähtaeg liikmesriikidele) algatati artikli 4 lõike 2 kohane eelhindamine, artikli 5 lõikes 2 osutatud arvamuse esitamise menetlus või esitati artikli 5 lõikes 1 osutatud teave. Direktiiv näeb seega ette, et juba alustatud

menetluste puhul reegleid ei muudeta ja täiendavaid nõudmisi ei esitata ning neile kohaldatakse kuni menetluse lõpuni algatamise ajal kehtinud korda. Seetõttu kohaldatakse lõike 11 järgi kuni 2017. aasta 15. maini esitatud tegevusloa taotluses nimetatud tegevuse keskkonnamõju hindamisele KMH algatamise ajal kehtinud KeHJSi. Ehk lähtekohaks, millest sõltub asjaolu, millise KeHJSi redaktsioonis sätestatud rakendatakse, on määratud KMH algatamine. Praktikas võib aga esineda olukord, kus tegevusloa taotluse esitamise aeg ning KMH algatamise aeg erinevad. Seetõttu lisatakse § 56 ka lõige 12: kui enne 2017. aasta 16. maid esitatud tegevusloa taotluse korral ei ole KMH algatamise või algatamata jätmist otsustatud, kohaldatakse tegevusloa taotluse esitamise ajal kehtinud KeHJSi.

Punktis 34 nähakse ette seaduse normitehnilise märkuse täiendamine ülevõetava direktiiviga ning korrigeeritakse viited direktiividele 2011/92/EL ja 2014/52/EL.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõukohase seadusega võetakse KeHJSis kasutusele uus termin *keskkonnameetmed* (lisatav § 3²). Direktiivis 2014/52/EL kasutatakse mitmes normis konstruktsiooni *meetmed olulise kahjuliku keskkonnamõju vältimiseks, ennetamiseks või vähendamiseks ning võimaluse korral leevendamiseks*. Kordamise vältimiseks ning parema hoomamise eesmärgil lisatakse KeHJSi üldmõiste *keskkonnameetmed*, millele viidatakse läbivalt seaduse 2. peatüki 1. jaos (kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamine). Sealjuures loetakse keskkonnameetmete hulka ka keskkonnaseire.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Seaduseelnõu ettevalmistamisel on võetud arvesse järgmiste ELi direktiivide nõuded:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/52/EL, millega muudetakse direktiivi 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (ELT L 124, 25.4.2014, lk 1–18);
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (ELT L 26, 28.01.2012, lk 1–21);
- 3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/42/EÜ teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 197, 21.07.2001, lk 30–37);
- 4) Euroopa Ühenduse Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitsest (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 102–145), viimati muudetud direktiiviga 2006/105/EÜ (ELT L 363, 20.12.2006, lk 383–408).

6. Seaduse mõju

KMH on laialdaselt kasutatav horisontaalne hindamisinstrument ning ulatusliku rakendusala tõttu puudutab see paljusid huvigruppe ja isikuid eri valdkondadest. Järgnevalt on antud ülevaade seaduse rakendamise kaasnevast mõjust.

Elu- ja looduskeskkonnale avalduv mõju

Eelnõu kohaselt korrastatakse KMH menetlust ning sisu reguleerivad sätteid, võttes aluseks direktiivi 2014/52/EL, millega muudetakse direktiivi 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta. Muudatused mõjutavad eelkõige mõju hindamise menetlust ning seavad nõuded arendaja esitatavale informatsioonile, eelhindamise sisule ning KMH aruandele.

Mainitud muudatused ei mõjuta looduskeskkonda negatiivselt. KMH menetluste eri etappidele esitatavate miinimumnõuete ajakohastamine ja laiendamine aitab kaasa nii eeldatavalt olulise keskkonnamõju määramisele (peamiselt KMH eelhindamise kontekstis) kui ka selle põhjalikule käsitlemisele mõju hindamise menetluses. Tuvastatakse, kirjeldatakse ja hinnatakse KMH käigus kavandatava tegevuse otsest ning kaudset olulist keskkonnamõju keskkonnaelementidele, nagu maa, pinnas, vesi ja välisõhk, kliimale, maastikule, looduslikule mitmekesisusele, elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule või varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele, nende omavahelistele seostele, samuti võimaliku suurõnnetuse või katastroofiga kaasnevat olulist keskkonnamõju. Eelnõu kohaselt tuleb edaspidi hinnata näiteks mõju ka looduslikule mitmekesisusele, mille hindamise kohustust siamaani ei olnud, mis omakorda mõjutab positiivselt elu- ja looduskeskkonda. On tagatud KMH põhiline eesmärk: arvestada keskkonnakaalutlusi (eelkõige looduskeskkonna aspekte) ning avalikke huve tegevuse kavandamisel.

Lisaks omab positiivset mõju ka eelhindamise ning aruande sisunõuete täpsustamine, sest esiteks muutuvad KMH eelhinnangud sisukamaks ning selle kaudu ka kvaliteetsemaks ning teiseks paraneb ka KMH aruande kvaliteet ning avalikustamisele suunatakse sisutihedamaid KMH aruandeid. Samuti arvestatakse KMH protsessis läbivalt varasemalt valminud töödega, mis on asjakohased kavandatava tegevuse hindamisel.

Mõju elu- ja looduskeskkonnale on positiivne muu hulgas põhjusel, et KMH menetluse käigus tehakse ettepanek võimalike keskkonnameetmete kohta, mida peab edaspidi tegevusloa väljastamisel arvesse võtma ning mis tuleb ka tegevusloa väljastamisel selle tingimustesse lisada, et vähendada kavandatava tegevuse võimalikku negatiivset keskkonnamõju.

Sotsiaalne mõju

Eelnõu kohaselt pikendatakse KMH aruande avaliku väljapaneku miinimumperioodi 21 päevalt 30 päevale. Muudatusel on positiivne sotsiaalne mõju, kuna selle tulemusel on avalikkusel rohkem aega dokumentidega tutvumiseks ning seisukohtade esitamiseks.

Eelnõu punktiga 4 lisatavas §-s 3² kirjeldatakse lühidalt ja selgelt keskkonnamõju hindamise menetlust etappidena, mis annab avalikkusele kiire ülevaate KMH protsessist kui tervikust.

Täiendavalt omab positiivset sotsiaalset mõju tegevuslubade väljaandmisel otsustajatele pandav kohustus hinnata KMH aruande asjakohasust. Ei saa välistada, et tegevusloa taotlus väljastatakse alles aastaid pärast KMH nõuetele vastavaks tunnistamist ning keskkonnaalane teave, tegevused jm võivad vahepealse aja jooksul märgatavalt muutuda ja varem koostatud KMH aruanne ei ole enam asjakohane. Edaspidi peab otsustaja iga kord kaaluma, kas varem koostatud KMH on asjakohane või mitte. Täiendavalt muutub otsustajatele kohustuseks arvestada ja tegevusloa tingimustesse sisse kanda KMH käigus ette nähtud keskkonnameetmed.

Eelnõu kohaselt tuuakse nüüd ka eraldi KeHJSi välja nõue, et otsustajad peavad tegevusloa andmisel või selle andmisest keeldumise otsustest teavitama menetlusosalisi, sealhulgas asjaomaseid asutusi, ja avalikkust (kehtiva õiguse kohaselt on need sätestatud valdkondlikes eriseadustes). Lisaks otsustaja nime ning otsustaja kontaktisiku nime ja tema kontaktandmetele

peab olema kättesaadavaks tehtud ka otsuse sisukokkuvõte ning kohustuslike keskkonnameetmete kirjeldus juhul, kui need on määratud. Samuti otsuse aluseks olevad peamised põhjused ja kaalutlused ning ülevaade avalikkuse kaasamisest, sealhulgas selgitus, kuidas on avalikkuse ning asjakohasel juhul piiriülese keskkonnamõju hindamise menetluses osalenud mõjutatud riigi seisukohti otsuse tegemisel arvestatud.

Kõik see omab positiivset sotsiaalset mõju.

Majandusmõju

Eelnõukohane seadus mõjutab kõiki ettevõtteid (KeHJS kohane arendaja), kes planeerivad tegevust, mis vastab KeHJSi § 6 lõikele 1 ja § 6 lõike 4 alusel kehtestatud määruses sätestatud kirjeldusele. Perioodil 01.09.2015–01.12.2016 teavitati Ametlike Teadaannete kohaselt 64-st KMH algatamata jätmise otsusest ning 27-st KMH menetluse algatamisest, millest 18 algatas Keskkonnaamet. Ametlikes Teadaannetes kuulutatud KMH algatamata jätmise otsustele lisanduvad Keskkonnaameti poolt keskkonnalubade väljaandmisel tehtud KMH algatamata jätmise otsused, millest teavitatakse koos keskkonnavalua väljaandmisega (Ametlike Teadaannete keskkonnalubade andmise rubriigis). Perioodil 01.09.2015–01.12.2016 väljastati 1457 keskkonnaluba, millest 18-l korral algatati KMH (Keskkonnaamet). Enamik (hinnanguliselt 90–95%) ülejäänud keskkonnalubade tegevustest jäid KeHJSi § 6 lõike 4 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määruse kaalutuspiiridest allapoole, neile ei koostatud KeHJSi § 6 lõike 3 kohast eelhinnangut ning seetõttu ei vormistatud KeHJSi § 12 kohast KMH algatamata jätmise otsust. Lisaks tehakse projekteerimistingimustele, ehitus- ja kasutuslubadele KMH algatamise/algatamata jätmise otsuseid, mis avaldatakse ehtisregistris ning mille kohta ei ole võimalik statistikat saada.

Eelnõukohases seaduses määratakse eelhindamiseks ajaline piir. Jääb kehtima senine põhimõte, et KMH algatamise/algatamata jätmise otsus (eelhinnangu koostamine ja asjaomaste asutustega kooskõlastamine) koos eelhinnangu koostamisega tehakse tegevusloa menetluse tähtaja jooksul. Säilib põhimõte, et eelhindamise tegemiseks saab pikendada menetlustähtaega maksimaalselt 30 päeva võrra. Seda punkti rakendatakse eelkõige nende tegevuste korral, mille tegevusloa menetlemise tähtaeg on 30 päeva ning (selle aja jooksul) ei ole võimalik saada asjaomaste asutuste seisukohti eelhinnangule.

Lisandub põhimõte, et eelhindamise korral tuleb KMH algatamise/algatamata jätmise otsus teha 90 päeva jooksul, kuid mitte hiljem, arendajalt eelhindamiseks vajaliku teabe saamisest. Ehk olukordades, kus tegevusloa taotluse menetlus kestab kauem kui kolm kuud, on arendajal teada KMH algatamine või algatamata jätmine 90 päeva jooksul. Lisaks antakse otsustajale õigus põhjendatud juhul, seoses kavandatava tegevuse iseloomu, keerukuse, asukoha või mahuga, 90-päevast tähtaega pikendada, teavitades arendajat kirjalikult tähtaja pikendamise põhjustest ja KMH algatamise või algatamata jätmise tegemise otsuse eeldatavast kuupäevast.

Seaduse jõustumisega ei kaasne Eesti ettevõtetele olulist mõju. Nagu praegugi kannab KMHga seotud kulud arendaja. Arendajatel suureneb mõneti tegevusloa taotlusega esitavate andmete maht, mis mõnevõrra võib suurendada projektide ettevalmistuskulusid, samas piisava põhjalikkusega vormistatud taotlus aitab otsustajal kiiremini välja selgitada KMH algatamise vajalikkust ning aitab vältida selliste KMHde algatamist, mille põhjuseks on eelkõige infovähesus. Tänu piisavale informatsioonile juba projekti algstaadiumis saab otsustaja põhjendatud juhul jätta algatamata infopuudusest algatatud KMHsid ning arendajad ei pea tellima KMH hindamise programmi ja aruande koostamist, mis on suhteliselt kulukas ja aeganõudev protsess.

Siiski ei pea arendaja kõikide tegevuslubade taotluste korral kohe esitama eelnõukohase seadusega määratavat infot. Otsustaja võib jätta KMH algatamise või algatamata jätmise otsuste ja sellega seonduvalt ka eelhindangu andmata, kui kavandatud tegevus jääb väljapoole KeHJSi § 6 lõigete 2¹ ja 4 antud määruse reguleerimisala ning otsustaja on veendunud, et kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju ja oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile on välistatud. Seeläbi muudetakse kogu eelhindamise süsteem paindlikumaks (põhjendatud juhul alus eelhindamise tegemata jätmiseks). Samas lisandub otsustajale kohustus ja ka õigus tegevusloa taotluse menetluse aja jooksul täiendavate asjaolude ilmnemisel anda eelhindang.

Eelnõu kohaselt on otsustajal õigus määrata tegevusloa väljastamisel seirenõudeid. Täiendavalt lisandub ettevõtete kaitseks tingimus, et seirega jälgitavate näitajate liik ja seire kestus peavad olema proportsionaalsed kavandatava tegevuse iseloomu, asukoha ja mahuga ning eeldatavalt avalduva keskkonnamõjuga ning põhjendatud juhul võib seire tegemisel kasutada olemasolevat keskkonnaseiret, eesmärgiga vältida seire dubleerimist.

Kehtestatavad KMH aruande sisunõuded võivad muuta KMH aruande mahukamaks ning sellega ka mingil määral kulukamaks, kuid see aitab kaasa dokumentatsiooni kvaliteetsemaks ja sisukamaks muutmisele. Eelnõuga lisatakse normid, mille kohaselt tuleb KMH aruande koostamisel arvestada ka varasemalt teostatud asjakohaste mõju hindamiste tulemustega (sama põhimõtte kehtib ka eelhindamise kontekstis). KMH aruannete koostamine peaks muutuma arendajatele ja juhteksperditel selgemaks, sest seaduse rakendamiseks antakse välja keskkonnaministri määrus aruande sisunõuete täpsustamiseks. Jääb kehtima senine põhimõtte, et KMH aruanne koostatakse nõuetele vastavaks tunnustatud KMH programmist lähtudes ning aruanne peab sisaldama põhjendatult nõutavat teavet.

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse üksuste korraldusele ning regionaalarengule
Eelnõukohane seadus mõjutab põhiliselt ministeeriume ja nende valitsemisalas tegutsevaid valitsusasutusi (eelkõige Keskkonnaametit, Tehnilise Järelevalve Ametit, Maanteeametit jt) ning kohalikke omavalitsusi.

Eriseadustes määratud enamlevinumate tegevuslubade menetlustähtajad on leitavad tabelis 1.

Tabel 1. Tegevuslubade menetlustähtajad

Tegevusloa liik	Menetlustähtaeg	Alus
projekteerimistingimused	30 päeva, avatud menetluse korral 60 päeva	ehitusseadustiku § 31 lg 2
ehitusluba	30 päeva	ehitusseadustiku § 42 lg 5
kasutusluba	30 päeva	ehitusseadustiku § 54 lg 4
vee erikasutusluba	3 kuud	veeseaduse § 9 lg 7
jäätmeluba	3 kuud	keskkonnaministri 26.04.2004 määruse nr 24 § 3 lg 2
kiirgustegevuse luba	90 päeva (võib pikendada 90 päeva võrra)	kiirgusseaduse § 73 lg 1
keskkonnakompleksluba	180 päeva	tööstusheite seaduse § 37 lg 1
üldgeoloogilise uurimistöö luba	1 aasta	alates 01.01.2017 jõustuva maapõueseaduse § 32 lg 1
geoloogilise uuringu luba	1 aasta	alates 01.01.2017 jõustuva maapõueseaduse § 32 lg 1

maavara kaevandamisluba	1 aasta	alates 01.01.2017 jõustuva maapõueseaduse § 52 lg 2
välisõhu saasteluba	puudub (üldjuhul menetlus kestab 3 kuud)	

Eelhindamise kontekstis võib märkida, et enamike tegevuslubade menetlemisel (vt tabelit 1) ja nende KMH algatamise vajaduse otsustamisel juba praegu ei ületata 90 päeva limiiti. Tulenevalt eriseadustest ning HMSi § 5 lõikest 2 peab haldusmenetlus olema eesmärgipärane ja efektiivne, samuti võimalikult lihtne ja kiire, vältima üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele. Siiski on keskkonnalubasad, mille menetlused võtavad praegu aega rohkem kui 90 päeva – näiteks maavara kaevandamise luba. Samas üldgeoloogilise uurimistöö, geoloogilise uuringu ning maavara kaevandamislubade menetlus muutub, sest 01.01.2017 jõustus uus maapõueseadus. Näiteks tulenevalt MaaPS (RT I, 10.11.2016, 1) § 52 lõikest 2 maavara kaevandamisloa andmine otsustatakse aasta jooksul nõuetekohase taotluse saamisest arvates

Seaduse jõustumine mõjutab otsustajaid positiivselt, sest tegevusloa menetlemisel, kui projekt kuulub eelhindamise alla, peab arendaja esitama asjakohase teabe, mille alusel saab otsustaja anda KMH eelhinnangu ning teha KMH algatamise või algatamata jätmise otsuse. Otsustaja halduskoormus võib suureneda seoses eelhinnangu sisunõuete täpsustamisega, kuid see on eeldatavasti lühiajaline (uue korra rakendamine). Samas peaks eelhinnangute koostamine muutuma otsustajale selgemaks ja ka lihtsamaks, sest seaduse rakendamiseks antakse välja keskkonnaministri määrus eelhinnangu sisunõuete täpsustamiseks.

Suureneb KMH aruannete kvaliteet, sest täpsustatakse KMH aruande sisunõudeid, ning sel teel saab otsustaja ka rohkem sisukamat teavet, kuidas planeeritav tegevus võiks mõjutada keskkonda ning milliseid keskkonnameetmeid tuleb tegevusloa väljastamisel seadma. Kvaliteetsed KMH aruanne on kvaliteetsete otsuste tegemise eelduseks.

Kui otsustaja teavitab tegevusloa andmisest või andmata jätmisest menetlusosalisi, peab ta teavitama ka asjaomaseid asutusi ja avalikkust. Keskkonnalubade korral on otsustajal juba praegu kohustus tegevusloa andmisest/andmata jätmisest teavitada keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 46 lõikes 1 nimetatud isikuid ja muid menetlusosalisi. Nüüd laieneb see osaliselt ka teistele tegevusloa andjatele (eelkõige kohalikud omavalitsused, Tehnilise Järelevalve Amet), kes siiani kandsid tegevusloa andmised/andmata jätmised vaid ehitisregistrisse.

Eelnõukohase seaduse järgi on otsustajatel kohustus hinnata, kas KMH aruanne on asjakohane (sh ajakohane) või mitte. Kui on kahtlus, et aastaid tagasi tehtud KMH aruandes nimetatud keskkonnanõuded enam ei kehti, on otsustajal õigus küsida täiendavaid hinnanguid või siis juhul, kui on toimunud ulatuslikud muutused, algatada uus KMH.

Lähtuvalt eelnevalt kirjeldatud otsustajale lisanduvatest üksikutest menetlustoimingutest võib väita, et otsustajate halduskoormus ei suurene. Lisanduva halduskoormuse hulk sõltub suurel määral konkreetse mõju hindamise eripärast (tegevuse maht, keerukus, ulatus, varasemad kogemused analoogsete juhtumitega, menetlusosaliste hulk jmt). Lähtuvalt eelhindamise normides tehtavatest muudatustest eeldatavalt väheneb KMHde algatamata jätmise arv.

Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele

Eelnõukohane seadus omab positiivset mõju riigi julgeolekule, sest annab võimaluse jätta algatamata KMH tegevusele, kui kavandatava tegevuse ainus eesmärk on riigi julgeoleku tagamine või hädaolukorra lahendamine, kui see võib nimetatud eesmärke kahjustada, ja

kavandatava tegevusega on välistatud oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Eelnõukohane seadus ei oma olulist mõju riigi välissuhetele.

7. Seaduse rakendamise seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevus, eeldatavad kulud ja tulud

Arvestades ELi ja Eesti keskkonnapoliitikas kesksel põhimõtet – saastaja maksab –, kannab KMH põhikulud arendaja. Seadusemuudatus ei too kaasa KMH arvu järsku tõusu (eelhinnangu koostamiseks arendaja esitatav täiendav info ning eelhinnangu sisunõuete täiendamise tõttu KMHde arv pigem väheneb), seetõttu jäävad asutuste kulud eeldatavalt samaks. Eelnõukohane KMH menetlus võib suurendada otsustajate kaudseid kulusid, seda just vahetult pärast eelnõu jõustumist, mil eelhinnangu kui menetlustoimingu sooritamiseks kuluv aeg (inimeste ajaline panus) võib ajutiselt vähesel määral suureneva tulenevalt lisanduvatest eelhinnangu sisunõuetest.

Seega haldusorganid, kes vastutavad kehtiva korra kohaselt tegevuslubade väljaandmise eest, teevad seda ka edaspidi. Küll võib aga suureneva tegevusloa taotlusega esitatava informatsiooni maht, kuna eelhindamise alla kuuluva tegevuse korral peab arendaja esitama minimaalse teabe, millele tuginedes otsustaja saab koostada eelhinnangu ja välja selgitada, kas KMH algatamine on vajalik või mitte. See täiendus aitab otsustajal kiiremini välja selgitada KMH algatamise vajalikkuse ning aitab vältida KMH algatamist üksnes seetõttu, et info on puudulik.

Kavandatavad olulised muudatused ei muuda kehtiva korra põhimõtteid, vaid täpsustavad ja laiendavad mõju hindamise mitut etappi (eelhinnangu ja aruande sisunõuded, KMH lõppjärelustega arvestamine tegevusloa andmise/andmata jätmise otsuses). Kokkuvõttes ei suurene asutuste halduskoormus sedavõrd, et seaduse rakendamiseks tuleks olulisi kulutusi ette näha. Enne seaduse jõustumist ja pärast seda nähakse ette piirkondlikud koolitused mõju hindamisega seotud osalistele (nt kohalikele omavalitsustele, ekspertidele). Samuti ajakohastatakse olemasolevaid juhendeid ning koostatakse ka uued juhendid eelnõukohase menetluse selgitamiseks ja rakendamiseks.

Seaduse rakendamise eeldatav tulu on kõige laiemas kontekstis seotud keskkonna kaitsmisega ning säästva arengu edendamise. Mõju hindamise põhiline eesmärk on eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju määramine, hindamine, vältimine ja leevendamine, mitte tegevuse elluviimise tulemusena selle tagajärgede likvideerimine. Sellele aitab kaasa eelhinnangu ja KMH aruande sisu nõuete ajakohastamine ning eraldiseisvates määrustes kehtestamine.

8. Rakendusaktid

Seaduse rakendamiseks peab valdkonna eest vastutav minister (keskkonnaminister) andma kaks uut määrust. Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuete rakendusakti kavand on lisa 2 (kehtestamise alus KeHJSi § 6¹ lõige 4). KMH aruandele esitatavate täpsustatud nõuete loetelu rakendusakti kavand on lisa 3 (kehtestamise alus KeHJSi § 20 lõige 2).

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 2017. aasta 16. mail, mis on direktiivi 2014/52/EL ülevõtmise tähtjaks liikmesriikidele.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Seaduse eelnõu saadetakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi kaudu ministeeriumidele ning Eesti Maaomavalitsuste Liidule ja Eesti Linnade Liidule.

Arvamuse avaldamiseks saadetakse eelnõu maavalitsustele, Eesti Tööandjate Keskliidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, MTÜ-le Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing, MTÜ-le Eesti Planeerijate Ühing, Eesti Keskkonnaühenduste Kojale ja teistele valitsusvälistele organisatsioonidele ning ettevõtetele ja erialaliitudele, kellega Keskkonnaministeerium on sõlminud vaba tahte lepingu.

Aastatel 2014–2016 korraldas Keskkonnaministeerium direktiivi 2014/52/EL ülevõtmise tutvustamiseks koostööpartneritele mitu arutelukoosolekut.

Algatab Vabariigi Valitsus
.....2017 nr

(allkirjastatud digitaalselt)
Jüri Ratas
Peaminister

Euroopa Liidu direktiivi ja Eesti õigusakti vastavustabel

Direktiiv 2014/52/EL	Normi ülevõtmise kohustus	Normi sisuliseks rakendamiseks kehtestatavad riigisisised õigusaktid		Kommentaarid
art 1 lg 2 p g	jah	§ 3 ²	KeHJS	
art 1 lg 3	valikuline	§ 3 lõiked 2–4	KeHJS	
art 2 lg 1	jah			Vastab, kehtiv KeHJSi § 3 p 1; § 11 lõiked 1 ja 2; § 24
art 2 lg 2	valikuline			Vastab, kehtiv KeHJSi § 3 p 1; § 11 lõiked 1 ja 2; § 24
art 2 lg 3 I lause	jah			Vastab, kehtiv KeHJSi § 3 p 2
art 2 lg 3 II-IV lause	valikuline			Vastab, kehtiv THSi § 29 p 1; VeeSi §-d 3 ⁸ –3 ¹¹ , 9, 9 ¹ , 22 ⁶ –22 ¹⁰ .
art 2 lg 3 V lause	ei			
art 2 lg 4	valikuline			Kehtiva direktiivi valikulise normi täpsustus, Eesti ei ole erandit kehtestanud, ei vaja üle võtmist
art 2 lg 5	valikuline			Kehtiva direktiivi valikulise normi täpsustus, Eesti ei ole erandit kehtestanud, ei vaja üle võtmist
art 3 lg 1	jah	§ 3 ¹ lg 2	KeHJS	
art 3 lg 2	jah	§ 3 ¹ lg 2	KeHJS	
art 4 lg 3	jah	§ 6 lg 2 ³	KeHJS	Direktiivi lisa II tegevuste valdkonnad: KeHJSi § 6 lõiked 2, 2 ¹ ja 4 (Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määrus nr 224)
art 4 lg 4	jah	§ 6 ¹ lõiked 1 ja 2	KeHJS	
art 4 lg 5 I lause		§ 6 ¹ lg 3	KeHJS	
art 4 lg 5 p a	jah			Kehtiv KeHJSi § 11 lg 4 ja lg 8 p 3
art 4 lg 5 p b	jah	§ 8 ¹	KeHJS	Ka kehtiv KeHJSi § 11 lg 4 ja lg 8 p 3
art 4 lg 6 I lause	jah	§ 11 lg 2 ²	KeHJS	
art 4 lg 6 II lause	valikuline	§ 11 lg 2 ³	KeHJS	
art 5 lg 1 I lause ja punktid a–f	jah	§ 20 lõiked 1 ja 2	KeHJS	
art 5 lg 1 III lause	jah	§ 20 lg 1	KeHJS	
art 5 lg 1 IV lause	jah	§ 20 lg 3	KeHJS	

art 5 lg 2 I lõik, I lause	jah			Vastab, kehtiv KeHJSi § 11 lg 12 ja § 13
art 5 lg 2 I lõik, II lause	jah			Vastab, kehtiv KeHJSi §-d 15 ¹ –18
art 5 lg 2 II lõik	valikuline			Vastab, kehtiv KeHJSi § 13 ja §-d 15 ¹ –18
art 5 lg 3 p a	jah			Vastab, kehtiv KeHJSi § 14; § 15; § 20 lg 1
art 5 lg 3 p b	jah			Vastab, kehtiv KeHJSi § 20 ¹ ; § 22 lõiked 2–5
art 5 lg 3 p c	jah	§ 22 lg 10	KeHJS	
art 6 lg 1	jah			Vastab, kehtiv KeHJSi § 2 ³ ; § 20 ¹ ; § 21; § 22
art 6 lg 2	jah			Vastab, kehtiv KeHJSi § 16 lg 3; § 21
art 6 lg 5	jah			Vastab, kehtiv KeHJSi § 16; § 21
art 6 lg 6 p a	jah			Vastab, kehtiv KeHJSi § 16; § 21
art 6 lg 6 p b	jah			Vastab, kehtiv KeHJSi § 16; § 21
art 6 lg 7	jah		KeHJS	
art 7 lg 4 I lause	jah			Vastab, kehtiv KeHJSi § 30 lõiked 6 ja 7
art 7 lg 4 II lause	valikuline			KeHJSis ei sätesta, ühiskomisjone on loodud kahepoolsete riikidevaheliste lepingute alusel (nt Eesti-Läti; Eesti-Soome)
art 7 lg 5	jah	§ 21	KeHJS	Koos kehtiva KeHJSi § 30 lõikega 5
art 8	jah	§ 24 lg 1	KeHJS	Ka kehtiv KeHJSi § 17 lg 2; § 21
art 8a lg 1 p a	jah	§ 24 lg 1 ³	KeHJS	
art 8a lg 1 p b	jah	§ 24 lg 1 ³	KeHJS	
art 8a lg 2	jah			Vastab, kehtiv HMSi § 56
art 8a lg 3	valikuline			Kehtiv KeHJSi § 3 p 1 ning 11 lõigete 1 ja 2 järgi on KMH osa tegevusloa taotluse menetlusest, sh viidatud art 8 lg 6 üle võtvale § 24 lõikele 1
art 8a lg 4 I lause	jah	§ 3 ³ lg 1	KeHJS	Ka kehtiv KeHJSi § 24 lg 3; § 25; eriseadustes toodud tegevuslubade sätted
art 8a lg 4 II lause	jah	§ 3 ³ lg 2	KeHJS	
art 8a lg 4 III lause	valikuline	§ 3 ³ lg 2	KeHJS	
art 8a lg 5	jah			Kehtiv HMSi § 5 lõiked 1 ja 2; eriseadused, mis sätestavad tegevusloa menetluse (VeeS, THS, MaaPS, EhS jt)

art 8a lg 6 I lause	jah	§ 24 lg 1–1 ³	KeHJS	
art 8a lg 6 II lause	valikuline			Eesti ei kohalda
art 9 lg 1 I lause	jah	§ 24 lg 4 sissejuhatav lause	KeHJS	Ka HMSi § 5 lg 2; eriseadustes toodud tegevuslubade sätted
art 9 lg 1 p a	jah	§ 24 lg 4 p 1	KeHJS	
art 9 lg 1 p b	jah	§ 24 lg 4 punktid 2 ja 3;	KeHJS	
art 9a	jah	§ 9 lg 2	KeHJS	
art 10	jah			Vastab, kehtiv AvTSi §-d 28–36; KeÜSi §-d 26 ja 27
art 10a	jah			Vastab, kehtiv KeHJSi § 53; VeeSi § 38 ⁴ ; JäätSi § 120 ¹ ; VÕKSi § 139; THSi § 162; MaaPSi § 67 ¹ , 68 ¹ ; KiSi § 117, 118; EhSi § 134, 135
art 12 lg 2	ei			
art 2	ei			
art 3 lg 1	jah	§ 56 lõiked 11 ja 12	KeHJS	
art 3 lg 2 p a	jah	§ 56 lõiked 11 ja 12	KeHJS	
art 3 lg 2 p b	jah	§ 56 lõiked 11 ja 12	KeHJS	
art 4	ei			
lisa IIA	jah	§ 6 ¹ lg 1	KeHJS	
lisa III	jah	§ 6 ¹ lg 3 ja 5	KeHJS	
lisa IV	jah	§ 20 lõiked 1 ja 2	KeHJS	

Keskkonnaminister
määrus

Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded

Määrus kehtestatakse keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanjuhtimissüsteemi seaduse § 6¹ lõike 4 alusel.

§ 1. Määruse reguleerimisala

Käesoleva määrusega kehtestatakse keskkonnamõju hindamise eelhinnangu täpsustatud nõuded.

§ 2. Eelhinnang

(1) Tegevusloa andja lähtub kavandatava tegevuse kirjeldamisel ja hindamisel:

- 1) tegevuse iseloomust ja mahust;
- 2) tegevuse seotusest muude asjakohaste käimasolevate, heakskiidetud või planeeritavate tegevustega;
- 3) tegevuse jäätme- ja energiamahukusest;
- 4) loodusvarade, eelkõige maa, mulla, maavara, vee ja loodusliku mitmekesisuse kasutamisest;
- 5) tegevusega kaasnevatest tagajärgedest, nagu vee, pinnase või õhu saastatus, jäätmete, müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn;
- 6) tegevusega kaasnevate avariiolekordade esinemise võimalikkusest;
- 7) tegevuse seisukohast asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel.

(2) Tegevusloa andja lähtub kavandatava tegevuse asukoha ja eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjeldamisel ja hindamisel:

- 1) praegusest ja planeeritavast maakasutusest;
- 2) alal ja selle maa-aluses osas esinevatest loodusvaradest, sealhulgas muld, maa, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende olemasolust, kättesaadavusest, kvaliteedist ja taastumisvõimest;
- 3) keskkonna vastupanuvõimest. Keskkonna vastupanuvõime hindamisel lähtutakse eelkõige märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, metsade, kaitstavate loodusobjektide, sealhulgas Natura 2000 võrgustiku alade, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on juba ületatud või võidakse ületada, maareformi seaduse tähenduses tiheasutusega alade ning ajaloo-, kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest.

(3) Lähtuvalt kavandatavast tegevusest, selle asukohast ja eeldatavalt mõjutatavast keskkonnast hindab tegevusloa andja tegevuse elluviimisega eeldatavalt kaasnevat olulist keskkonnamõju, mille hulka kuuluvad muu hulgas järgmised komponendid:

- 1) mõju kvantitatiivne või kvalitatiivne suurus;
- 2) mõju iseloom, sealhulgas mõju piiriülesus;
- 3) mõju ilmnemise tõenäosus;
- 4) mõju ruumiline ulatus;
- 5) mõju intensiivsus, kestus, sagedus ja pöördumus;

- 6) eeldatav mõju Natura 2000 võrgustiku alale või mõnele muule kaitstavale loodusobjektile;
- 7) kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste käimasolevate, heakskiidetud või planeeritavate tegevustega;
- 8) oht inimese tervisele, sealhulgas vee või õhu saastumine;
- 9) mõju tõhusa vältimise või vähendamise võimalused.

Keskkonnaminister
määrus

Keskkonnamõju hindamise aruandele esitatavate täpsustatud nõuete loetelu

Määrus kehtestatakse keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 20 lõike 2 alusel.

§ 1. Määruse reguleerimisala

Käesoleva määrusega kehtestatakse keskkonnamõju hindamise aruande täpsustatud nõuded.

§ 2. Kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste kirjeldus

(1) Kavandatava tegevuse kirjelduses esitatakse vähemalt:

- 1) tegevuse eesmärk, vajadus ja täpne asukoht, sealhulgas tundlikud objektid lähipiirkonnas;
- 2) tegevuse füüsiliste näitajate kirjeldus, sealhulgas vajalike lammutustööde kirjeldus, ning ehitamise ja kasutamisega seotud maakasutusvajadused;
- 3) tegevuse ala skeem ja kaart.

(2) Reaalsete alternatiivsete võimaluste kirjelduses esitatakse vähemalt:

- 1) reaalsete alternatiivsete võimaluste kirjeldus;
- 2) ülevaade reaalsete alternatiivsete võimaluste valiku põhjustest;
- 3) reaalsete alternatiivsete võimaluste ala skeem ja kaart.

§ 3. Keskkonnakasutuse kirjeldus

(1) Keskkonnamõju hindamise aruandes esitatakse kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimalustega seotud asjakohase keskkonnakasutuse kirjeldus ja hinnang loodusvara kasutamise otstarbekusele, lähtudes säästva arengu põhimõtetest.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud keskkonnakasutus hõlmab:

- 1) tegevuse rajamisetapi, kasutamisetapi (eelkõige tootmisprotsessi) ja lammutamisetapi põhiomadusi, näiteks energianõudlust ja kasutatavat energiat, kasutatavate ainete ja loodusvarade (sealhulgas vee, maa, maavara, mulla ja loodusliku mitmekesisuse) kogust;
- 2) hinnangut liigi ja koguse kaupa eeldatavalt tekkivate jääkide ja heitmete (näiteks vee, õhu, mulla ja selle aluskihi reostuse, müra, vibratsiooni, valguse, soojuse, kiirguse) kohta;
- 3) ehitus-, kasutamise- ja lammutamisetapi jooksul tekkivate jäätmete koguseid ja liike.

§ 4. Mõjutatava keskkonna kirjeldus

(1) Keskkonnamõju hindamise aruandes esitatakse kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimalustega eeldatavalt oluliselt mõjutatava keskkonna kirjeldus, mis peab sisaldama teavet asjakohaste keskkonnaelementide kohta.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud keskkonnaelementide hulka kuuluvad elanikkond, inimese tervis, looduslik mitmekesisus (näiteks loomastik ja taimestik), maa (näiteks maa hõivamine), maavara, muld (näiteks orgaaniline aine, erosioon, tihenemine, katmine), vesi

(näiteks hüdro-morfoloogilised muudatused, kogus ja kvaliteet), õhk, kliima (näiteks kasvuhoonegaaside heide, kliimamuutustega kohanemise seisukohalt asjakohane mõju), vara, kultuuripärand, sealhulgas kultuuri- ja arheoloogilise väärtusega objektid, ning maastik.

(3) Keskkonnamõju hindamise aruandes esitatakse kirjeldus keskkonnaseisundi tõenäolisest arengust juhul, kui kavandatavat tegevust ellu ei viida.

§ 5. Olulise keskkonnamõju kirjeldus

(1) Keskkonnamõju hindamise aruandes esitatakse kavandatava tegevuse ja selle reaalse alternatiivsete võimalustega eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju prognoosimise meetodite kirjeldus, sealhulgas nõutava teabe kogumisel tekkinud raskused.

(2) Keskkonnamõju hindamise aruandes esitatakse kirjeldus kavandatava tegevuse ja selle reaalse alternatiivsete võimaluste eeldatavalt olulise keskkonnamõju kohta, mis tuleneb muu hulgas:

- 1) kavandatava tegevuse ja selle reaalse alternatiivsete võimaluste iseloomust, sealhulgas ehitus- ja lammutustöödest;
- 2) loodusvarade, eelkõige maa, mulla, maavara, vee ja loodusliku mitmekesisuse kasutamisest, arvestades ressursside jätkusuutlikku kättesaadavust;
- 3) saasteainete heitest, müra, vibratsioonist, valgusest, soojusest ja kiirgusest, häiringutest ning jäätmete kõrvaldamisest ja taaskasutamisest;
- 4) ohust inimese tervisele, kultuuripärandile või keskkonnale (nt õnnetuste või katastroofide tõttu);
- 5) koosmõjust muude käimasolevate, heakskiidetud ja/või planeeritavate tegevustega, võttes arvesse kõiki olemasolevaid suure keskkonnatähtsusega alade või loodusvarade kasutamiseiga seotud keskkonnaprobleeme;
- 6) projekti mõjust kliimale (nt kasvuhoonegaaside heite laad ja ulatus) ning projekti tundlikkusest kliimamuutuse korral;
- 7) kasutatavast tehnoloogiast ja kasutatavatest ainetest;
- 8) mõjust kaitstavatele loodusobjektidele, sealhulgas Natura 2000 võrgustiku alale, selle kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud eeldatavalt olulise keskkonnamõju kirjeldamisel lähtutakse mõju järgnevatest komponentidest: otsesest ja kaudsest, koosmõjust, piiriülesest, lühiajalisest, keskmise pikkusega ja pikaajalisest, püsivast ja ajutisest, soodsast ja ebasoodsast mõjust.

(4) Juhul kui on oht, et võib toimuda vee seisundi ajutine või püsiv halvenemine või seatakse ohtu kinnitatud veemajanduskavade eesmärkide saavutamine, esitatakse keskkonnamõju hindamise aruandes veeseaduse paragrahvide 3⁸–3¹¹ kohased põhjendused.

(5) Asjakohasel juhul esitatakse keskkonnamõju hindamise aruandes kirjeldus kavandatava tegevuse ja selle reaalse alternatiivsete võimalustega eeldatavalt kaasneva olulise ebasoodsa keskkonnamõju kirjeldus tulenevalt tundlikkusest asjakohaste suurõnnetuste või katastroofidega kaasnevate ohtude suhtes.

(6) Põhjendatud juhul esitatakse käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud kirjelduses meetmed, mis on ette nähtud selliste sündmuste olulise ebasoodsa keskkonnamõju ennetamiseks või leevendamiseks, ning sellisteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile kavandatava reageerimise üksikasju.

(7) Käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 5 sätestatud teabe koostamisel võib kasutada olemasolevat asjakohast ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/18/EL ja nõukogu direktiivi 2009/71/Euratom kohaselt tehtud riskianalüüside kaudu või riiklike õigusaktide kohaste asjakohaste hindamiste kaudu saadud teavet.

§ 6. Kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste võrdlus

Kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste võrdluses esitatakse vähemalt:

- 1) kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste võrdlus, lähtudes eeldatavalt kaasnevast olulisest keskkonnamõjust;
- 2) ülevaade kavandatud tegevuse elluviimiseks valitud variandi eelistamiseks.

§ 7. Keskkonnameetmete kirjeldus

(1) Keskkonnamõju hindamise aruandes esitatakse keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3³ kohaste keskkonnameetmete kirjeldus, sealhulgas nende kasutamise eeldatava efektiivsuse hinnang.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud keskkonnameetmete kirjeldus hõlmab kavandatava tegevuse ehitamis- ja kasutamisetappi ning sulgemis- ja lammutamisetappi.

(3) Põhjendatud juhul esitatakse keskkonnamõju hindamise aruandes ülevaade kavandatava tegevusega eeldatavalt kaasnevast ebasoodsast keskkonnamõjust põhjustatava võimaliku kahjustuse reaalsetest hüvitusmeetmetest looduskaitseaduse § 70¹ mõistes, samuti hinnang nende meetmete tõhususele ja vajalikule rakendusmahule.

§ 8. Avalikustamise tulemused

(1) Keskkonnamõju hindamise aruandes esitatakse vähemalt:

- 1) kokkuvõtte asutuste ja isikute ettepanekutest, vastuväidetest ja küsimustest;
- 2) ülevaade keskkonnamõju hindamise, avalikkuse kaasamise ning piiriülese keskkonnamõju hindamise korral konsultatsioonide tulemustest.

(2) Keskkonnamõju hindamise aruandele lisatakse:

- 1) asutuste ja isikute ettepanekute, vastuväidete ja küsimuste kirjade koopiad;
- 2) asutuste ja isikute ettepanekute, vastuväidete ja küsimuste vastuskirjade koopiad, milles selgitatakse aruande kohta esitatud ettepanekute ning vastuväidete arvestamist, põhjendatakse arvestamata jätmist ning vastatakse küsimustele;
- 3) aruande avaliku arutelu protokoll.

§ 9. Kokkuvõtte ja kasutatud allikad

Keskkonnamõju hindamise aruandes esitatakse üldarusaadav kokkuvõtte käesoleva määruse paragrahvides 2–8 nimetatud teabest ja loetelu aruandes kasutatud allikatest.

§ 10. Muud nõuded

(1) Keskkonnamõju hindamise aruandele lisatakse keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 18 lõike 3 kohane nõuetele vastavaks tunnistatud keskkonnamõju hindamise programm.

(2) Põhjendatud juhul esitatakse keskkonnamõju hindamise aruandes:

- 1) selgitused juhteksperdi või eksperdirühma hinnangute määramatuse kohta, arvestades olulise keskkonnamõju prognoosimiseks kasutatud meetodite erisusi;
- 2) muudatused eksperdirühma koosseisus, kui võrreldes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 18 lõike 3 kohaselt nõuetele vastavaks tunnistatud keskkonnamõju hindamise programmiga on kaasatud täiendavaid liikmeid, ning põhjendused, millist mõju on iga rühma kuuluv isik hinnanud;
- 3) lisateave, mis on kavandava tegevuse ja selle keskkonnamõju hindamise seisukohalt asjakohane ja vajalik.